

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemani:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Dopis naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznike.

Inserati veljajo: petstopenjska petkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati i. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpsolne naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna. Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 85.

Štirje shodi.

Izvrševalni odbor nar. napredne stranke je v sporazumu s političnimi društvi posameznih okrajev sklical v soboto in nedeljo štiri volilne shode in sicer v soboto ob 8. zvečer v Kolizejskem okraju v restavraciji pri „Novem svetu“, v nedeljo dopoldne ob 10. v Kolodvorskem okraju v hotelu Štrukelj, v nedeljo ob pol 4. popoldne v Trnovskem okraju v restavraciji pri Sokliču in ob pol 6. v restavraciji pri Šarcu na Karlovski cesti.

Vsi štirje shodi so bili izredno mnogoštevilno obiskani in na vseh shodih se je zrcalila odločna volja volilcev, zastaviti vse sile, da se doseže čim častnejša zmaga naprednih kandidatov za deželni zbor. Ker so se izvajanja posameznih govornikov na raznih shodih deloma ponavljala, deloma med seboj izpopolnjevala, prinašamo govore onih kandidatov, ki so govorili po večkrat, samo enkrat. Govorili so na shodu pri „Novem svetu“ gg. prof. Reisner, Turk in Ribnikar; na shodu v hotelu Štrukelj gg. Turk in Ribnikar; na shodu pri Sokliču gg. dr. Novak in Turk in na shodu pri Šarcu gg. dr. Novak in Turk.

Kandidat za deželni zbor

g. prof. Reisner

je izvajal na shodu napr. pol. in gospodarskega društva za Kolizejski okraj sledeče:

Ljubljanski volilci so volitev že vajeni; v zadnjih dveh letih so morali stopiti nič manj kakor trikrat na volišče. Zavedamo pa se, da bo ravno to pot treba pomnoženega dela, da preprečimo znano klerikalno nakano, da zavojujejo Ljubljano. Njih namen se je kazal že v zadnjih dveh letih v tem, da so poskusili razveljaviti izvolitev dveh naprednih poslancev. Nakana se jim ni posrečila. To pot pa bodo skušali na drug način dobiti Ljubljano v svojo pest. Z namenom zavojovati Ljubljano so razdelili mesto v dva volilna okraja. To je poskus, ki pa mora pokazati, da je Ljubljana še vedno ona mogočna napredna trdnjava, ki je bila do sedaj.

Mnogo jih je, ki se niti ne zavedajo, kako važen je ta klerikalni poskus. Mnogo jih je, ki niso opazovali, da so se pristaši S. L. S. sistematično naseljevali ravno v okraju, v katerem leži, tudi Kolizejski okraj. Ne samo, da stanuje v tem okraju večina duhovnikov, je bilo v zadnjem času opazati prav živahno naseljevanje klerikalnih volilcev, tako da bi morali skoro soditi, da se je vse to delalo po nekakem načrtu in v namenu, ki pride sedaj do izvršitve.

Če smo prej vršili svojo nalogo, treba je sedaj podvojene pozornosti in podvojenega dela. Nič ne koristi, če samozvestno trdimo, da je klerikalna zmaga izključena. Potruditi se moramo, da bo naša zmaga čim bolj sijajna in da zlasti ne pride nikjer do ožjih volitev. — Ne zadostuje tedaj, da izvrši vsak naprednjak svojo volilno dolžnost, marveč vsak napredni misleč človek mora skušati pridobiti več onih, ki so bolj omahljivega mišljenja.

Kar se tiče delovanja S. L. S. moram konstatirati, da so klerikalci poslali že vsi očitki proti naši stranki, katerih so imeli vedno vse polno in da so jim ostale sedaj same še navadne poulične psovke. — To smo doživeli zlasti pri zadnjem zasedanju deželnega zbora. Spominjam volilce samo na ono žalitev, ki jo je vrgel pristaš S. L. S. dr. Lampe vsem naprednim volilcem v obraz, da so krivoprisežniki. To je žalitev, ki se je v drugi obliki obnovila z napadi na upravo ljubljanske mestne občine. — Ni treba o tem izgubljati mnogo besed, zlasti kar se tiče značaja našega župana. (Burno odobravanje.)

Vsi smo, po teh žalitvah prizadeti in zahtevamo od stranke, ki se je tako daleč spozabila, zadoščenja. Zalučali so županu v obraz, da se krade in goljufa na magistratu in sami veste, da je župan za svojo osebo in za nar. napr. stranko pokazal velik razloček med napredno in slov. ljudsko stranko. — Pri nas je poštenost in odkritosrčnost, dočim delajo oni z zahrbtnostjo in hinavščino.

Dočim je župan odredil takoj preiskavo in zahteval preiskovalno komisijo, so se oni v dež. zboru branili vsake kontrole in niso hoteli pri-

pustiti poslancem napredne stranke vpogleda v njih račune, dasiravno so ti s tehtnimi razlogi dokazali, da je njih bojazen glede gospodarstva v deželnem zboru upravičena.

Ko je izrekel »Slovenec« tako hude obdolžitve, bi bil moral imeti najprej temeljite dokaze. Znano vam je tudi, da se je izvršila revizija finančnega poslovanja mestne občine, odrejena od finančnega odseka in da se te revizije niso udeležili samo obč. svetniki nar. napr. stranke, marveč tudi zastopniki Nemcev in klerikalcev. Ko je ta komisija pri nenadni skontraciji zaprla blagajno, je izročila ključke zastopnikom Nemcev in klerikalcev. (Odobravanje.)

Koncem shoda se je oglasil prof. Reisner še enkrat k besedi ter opravičil odsotnost drugega kandidata iz mestne kurije, župana g.

dr. Ivana Tavčarja.

V čast si šteje okraj, da kandidira tu župan g. dr. Ivan Tavčar in ne prikriva si dejstva, da bi za izvolitev dr. Tavčarja ne bilo treba prav nobene agitacije.

Ko je S. L. S. iskala večino, ko je bila boj za nadvlado, se je kaj rada naslanjala na gospodarsko in versko vprašanje. Skušala je nepodučenim svojim volilcem dokazati, da je bila napredna stranka krivična napram raznim slojem, zlasti proti kmečkemu stanu. To je S. L. S. naglašala zlasti na deželi. V mestih pa je agitirala s frazo, da je vera v nevarnosti in da se oni bojujejo za vero. Ko so po svojih mahinacijah prišli na krmilo, pa so pokazali, kako znajo oni gospodariti in kako znajo ščititi vero.

Ni je stranke na svetu, ki bi mogla v tako kratkem času pokazati tak popolen bankerot krščanstva in gospodarstva. Da je gospodarstvo v deželi ne samo slabo, ampak da je skrajni čas, da se spravi v pravi tir, o tem ni dvoma. Treba bo zelo pridnih mož, da bodo to izvršili. Naravnost neverjetno je, da je sedanja večina mogla v 6 letih prej dobro gospodarstvo tako zavoziti.

Kar se tiče verskega vprašanja, naglašam, da je bilo za našo vero, dokler so gospodarili naprednjaki, veliko boljše, kakor danes, ko so prišli na površje veliki kristjani.

Če se ozremo po Kranjski, moramo priznati, da toliko sovraštva še ni vladalo nikoli, kakor ravno sedaj. In bil je slovenski duhovnik, ki je izrekel načelo, da je treba nasprotnika pobiti kakor psa. Bil je to vojščak katoliške cerkve, dr. Krek. Tudi njegove nauke o morali zametujemo. Zensko, ki jo ljubi duhovnik, imenovati vlačugo, za istega duhovnika ni lepo. Navadnemu človeku bi se to še prizaneslo. Čudim se pa, kako je ta duhovnik mogel izreči bedasto trditev, da je občeval s to žensko samo za to, ker je hotel biti zdravnik. — Mi bi dr. Kreku privoščili to zabavo, saj vemo, da je vsak človek pod kožo krvav, kakoj naj bi on, s čegar lica se bere, da ni drugačen kakor vsak drug zdrav človek, to mogel utajiti. (Smeh.)

Govornik konča s pozivom, da naj vsak po svojih močeh agitira pri prihodnjih volitvah.

Kandidat za splošno kurijo g.

Josip Turk:

Predstavljajoč se vam kot kandidat za splošno kurijo, se hočem ozreti na delovanje dež. zbora, opozarjam pa že sedaj, da je bilo stališče nar. napr. poslancev kot opozicija zelo težavno.

Vprašam samo, kaj je storil bivši deželni zbor v prid našemu meščanstvu, obrtnikom, trgovcem in delavcem. Vsak mi mora priznati, da deželni zbor v tem pogledu ni storil ničesar. Morda bi utegnil kdo vprašati mene, kaj sem storil jaz v prid teh slojev. Tudi jaz nimam ničesar pokazati, to pa mi mora vsak pošten človek priznati, da sem vedno možato stal ob strani onih, ki so se z menoj vred trudili doseči tem stanovom vsaj mrvico pravice, ki jim gredo. Če pa že nismo storili drugega, smo storili vsaj to, da smo strogo kontrolirali delovanje klerikalne večine.

Ta kontrola se nam je posrečila. Tovariši dr. Triller je s številkami dokazal zavojevo gospodarstvo dež. odbora. Od nasprotne stranke ni mogel nihče trditi, da te številke niso resnične in da ne drže. Dr. Triller je dokazal, da je dež. gospodarstvo slabo in ni mi treba ponavljati, da njegovih besed niso mogli ovreči.

Vprašam pa, kaj je storila večina za Ljubljano. Ne samo, da ni storila prav ničesar, je Ljubljani le še škodovala, koder je to le mogla. Omenim tu

cestni zakon,

ki ho Ljubljani naložil velikanska bremena. Župan in člani napredne delegacije v dež. zboru smo predlagali, da naj se da Ljubljani vsaj nekoliko odškodnine za tolika bremena, ki jih bo morala Ljubljana nositi, saj 100.000 K. Klerikalna večina pa je to zahtevo kratkoma odklonila.

Podržavljenje mestne policije

bo stalo mestno občino ogromno ti sočake. Vlada je zahtevala od začeta 140.000 K. Pričelo se je barantanje, ki je bilo tembolj oteženo, ker se je dež. odbor po svoji večini postavil na stran vlade. Kl.b temu se je posrečilo zbiti ta prispevek na 80.000 K. — Vendar pa je morala mestna občina prevzeti 24 stražnikov bivše mestne policije, katerih država ni prevzela. (Klici: Ker niso bili klerikalci.)

V tem zasedanju dež. zbora pa so storili klerikalci še nekaj. Vzeli so vseučiliški fond, 700.000 K, ki so ga davkoplačevalci nalagali za najvišje kulturne potrebe slov. naroda in ga vrgli med mrvo, gnoj in žlindro ter ga potrosili po travnikih. Tega fonda ne bomo videli nikdar več.

Obrtna šola

v Ljubljani je stala nad 1.000.000 K. Dolžnost S. L. S. bi bila, da stori vsaj nekaj za to šolo, ker je namenjena v prvi vrsti za sinove revnejših slojev, da ne bomo imeli po delavnicah po vseh boljših mestih samo tujece, zlasti Nemcev. Klerikalna večina pa je odklekla vsako podporo in izjavila, da jo šola nič ne briga.

Kar se tiče

Završnice

smelo lahko izjavljam, da so zabil v to podjetje 1.500.000 do 2.000.000 K in natančno se jim je dokazalo, da Završnica, ne samo, da ne bo prinašala prav nobenega dobička, marveč bo zahtevala vsako leto še 100.000 do 150.000 K za pokritje deficita. Ko je naš tovariš g. dr. Triller zahteval ščlenko komisijo, ki naj dožene, če

LISTEK.

Cerkvene miši.

Povest iz sedanjosti.

Spisal L. C.

(Dalje.)

XXXVIII.

Vse v moji je oblasti
odslej, vse v moji lasti!

A šker c: Jadranski biseri.

Ko je županova vdova kmalu nato vstopila v župnikovo uradno sobo, je smatral župnik to za dobro znamenje in bil prepričan, da je županova vdova popolnoma v njegovem smislu uredila zadevo kaplana Čuka z njenim sinom Ivanom.

Ko je pa županova vdova povedala župniku dr. Podpečniku, da si na ni mogla niti z lepa, niti z grda pregovoriti, da bi opustil sodne korake proti kaplanu Urhu Čuku brez svečanega preklica, čeprav je ravnanja se po njegovem nasvetu vse poskusila in sinu celo grozila, se je župniku znatno podaljšal njegov obraz, ker je pričakoval vse drugačen uspeh od posredovanja županove vdove. To mu je bilo zelo neprijetno, ker je zatrdno upal na uspeh.

Ko mu je županova vdova sporočila svojo slabo novico, je pa takoj začela pripovedovati župniku dr.

Podpečniku ono novico, katero je malo poprej slišala od svoje hčerke Marjetice, da namerava namreč njen sin poročiti cerkovnikovo Lenico in da je njo po svoji sestri Marjetici že prosil za privolenje.

Ta nepričakovana novica je mladega župnika zelo iznenadila, ker se mu je kot praktičnemu človeku zelo čudno zdelo, da bi tako bogata hiša, kakršna je Novakova, izbirala neveste v hiši siromašnega cerkovnika, v kateri velikokrat celo za sol potrebnega drobiža ni pri rokah. Kot človek, ki ne izgubi tudi v najbolj neprijetni situaciji svoje glave, je pa župnik takoj začel preudarjati, če ne bi kazalo Ivanove ljubezni do cerkovnikove hčere izkoristiti v prilog kaplanove zadeve. Ker je vedel, da ima županovo vdovo popolnoma na svoji strani in da se bo ona odločila edino za to, kar ji bo od navesetoval, sklenil je takoj uporabiti razmerje med Ivanom in cerkovnikovo Lenico v to svrhu, da še enkrat poskusi z lepa urediti neprijetno zadevo med kaplanom Čukom in Ivanom Novakom. Pri tem je pa ime zavest, da bo moral postopati zelo previdno in premeteno, da ne pokvari vsega s kako nepremišljeno besedo. Vseled tega se je odločil pred vsem, potrkati nekoliko pri županovi vdovi, da poizve poprej njene misli in njeno stališče proti nameri sina Ivana in da potem šele začne vodo napeljavati na svoj mlin.

»Danes ste pa prinesli cel koš novic, gospa Novakova,« pričel je mladi župnik, »nekaj žalostnih in nekaj tudi veselih. Žalostna novica je gotovo, da vaš sin Ivan ni hotel poslušati dobrohotnega sveta svoje matere, da se ni hotel ravnati po vzgledu svojega pokojnega očeta, ki je bil znan kot vzor miroljubnosti, ter da hoče nahujskan po hudobnih ljudeh zoper vaš materinski svet tirati zadevo s kaplanom Čukom pred sodišče. Odkrito vam povem, da sem imel doslej v vašem sinu boljše mnenje, ker sem ga smatral za človeka, ki spoštuje, ljubi in tudi uboga svojo mater. Naravnost v srce me žalosti, da sem se v vašem sinu tako globoko zmotil. Na drugi strani me pa veseli, da vi kot odločna krščanska ženska niste dostopni takim podpihovanjem od strani tujih huijskav, s katerimi naj bi se delala komu krivica. V tem oziru me res srčno veseli, da najdem v vas pravo krščansko ženo, kakoršne so danes že bolj redke. Gleda zadeve med sinom in kaplanom Čukom bodeva še govorila, in kar verjeti ne morem, da bi se vaš sin še ob enajsti uri ne spametoval in odprl svojega zakrknjenega srca dobremu svetu ljubeče matere. To upam tembolj trdno, ker človek, čegar srce je polno ljubezni, ne more in ne sme poznati sovraštva in maščevanja. Vaša druga novica je pa zelo zanimiva in prenetljiva. Doslej nisem namreč še prav nič slišal o tem, da bi se hotel

vaš sin ženiti, kar se mi zdi tembolj čudno, ker ima v svoji hiši še dobro, pridno in skrbčo mater, ki mu opravi vse gospodinjstvo, vsled česar bi vaša hiša mlade gospodinjce za sedaj pač še ne potrebovala. Ali ni res?»

»Prav imate, gospod župnik,« odvrnila je županova vdova. »Tudi po mojem mnenju se mojemu sinu prav nič ne mudi do ženitve in bi prav lahko še par let počakal, ker je še mlad in ker mu itak opravi jaz vse gospodinjstvo. Vendar bi proti ženitvi nič ne imela, ako bi si sin izbral nevesto v hiši, ki je vsaj kolikor toliko enakovredna z našo hišo, ker vem da bi potem prišla k hiši nevesta, ki se kaj razume na gospodinjstvo in ki bi tudi nekaj k hiši prinesla. Ivan bode moral šteti svoji sestri, ki se bode skoro omožila precejšnjo svoto, poleg tega imam pa tudi jaz še v hiši svojih desetstisoč kron, katere mi je volil moj pokojni mož. Končno imam pa še izgovorjen dnevni poboljšek ene krone, katerega do danes še nisem terjala in tudi ne dobila. Že iz vseh teh razlogov bi moral moj sin gledati na to, da bi k hiši privedel tako ženo, ki bi ne prišla praznih rok. O cerkovnikovi Lenici ne morem sicer nič slabega reči, ona je prav pridna, delavna deklica in na najboljšem glasu, toda k hiši bi ne prinesla niti počenega groša in bi ji Ivan moral nakupiti še vso balo. Radi tega nisem posebno vesela Lenice kot neveste, čeprav bi se ji sicer ne

upirala, ako bi me Ivan v ostalem ubogal in poslušal.«

»Vaše besede, ljuba gospa, kažejo, da ste prosti onih predsodkov, katere najdemo navadno pri kmet-skem ljudstvu, in dokazujejo tudi, da ste pripravljeni veliko in skoro vse žrtvovati, samo da osrečite svojega otroka. Tako blagodušnost mora vsakdo spoštovati in se ji ukloniti. Ker pa ste omenili popolnoma pravilno, da bi za svoje blagodušno postopanje pač zaslužili, da vas sin uboga in posluša, na primer tudi vaš svet v znani zadevi proti gospodu Urhu, bi pa po mojem mnenju, katerega vam pa seveda prav nič ne vsljujem, kazalo, da bi se Ivana žentev s cerkovnikovo Lenico napravila zavisna od tega, če vas uboga in posluša vaš svet v zadevi proti gospodu Urhu. S tem boste dobili najlepšo priliko preskusiti vašega sina, ako res toliko spoštuje svojo mater in ako res toliko ljubi svojo bodočo ženo, da je pripravljen napraviti prav malenkostno žrtev in brez sodišča urediti zadevo s krivično preganjanjem kaplanom Čukom, katero je sprožil edino vsled huijskanja drugih ljudi. Ako res ljubi svojo bodočo ženo in ako ima le še kolikaj spoštovanja do svoje matere, mu bode ta žrtev lahka, ker je tako malenkostna, da bi ne bila prav nič na škodo njegovemu samoljubju. Ker mu žentive, ker je polnoleten in sam svoj gospodar, sicer ne morete ubraniti, lahko

je pri tem podjetju vse čisto, če ni morda res vse ono, kar se je pisalo, so kratkoma rekli, da ne marajo kontrole.

Kontrole se boje

in ravno v tem je velika razlika med našo in S. L. S.

Se drugo so storili. Oropali so tudi gasilce in ljubljansko gasilno društvo, kateremu pač nihče ne bo odrekal potrebnosti, ni našlo pred njimi usmiljenja. Denar, ki se zbira iz 3% prispevkov zavarovancev v deželni zakladu, porablja v svoje lastne strankarske namene in za svoja korita.

Stavil sem tozadevno interpelacijo na dež. predsednika, ki pa se je zviljal na vse mogoče načine. In vendar je to samo

zaupan denar.

Ljubljansko gasilno in reševalno društvo je padlo pri klerikalnih dež. odbornikih v nemilost, samo ker ni hotelo ukloniti tilnika in ni hotelo trobiti v njihov rog. Kljub temu so gasilna društva po svoji večini danes še nepristranska in ne vidijo nobene druge naloge, kakor priskočiti bližnjemu v nesreči na pomoč. Tudi pri reševanju

lovskega zakona

so pokazali svojo ljubezen do davkoplačevalca. Ciparji niso našli milosti pred njimi. Rekli so, da cip ne bodo smeli več loviti. Saj ciparji od tega gotovo ne živijo niti tega veselja jim niso hoteli pustiti.

Napredna delegacija je stavila zelo resen predlog za

zvišanje učiteljskih plač.

Ker je stavil ta predlog tovariš Gangl, so rekli klerikalci, da predloga ne bodo rešili, dokler bo ta predlog staval ravno on. Stavil je isti predlog nato župan dr. Tavčar ter obenem izrekel željo, da naj se prizna 25% draginjska doklada vsem učiteljem brez izjeme. Tudi ta predlog je bil odklonjen. Sedaj pa pride sobotni »Slovenec« in pravi, da dobe vsi učitelji 25% draginjsko doklado. Jaz pa jim vržem v obraz, da je to očitna laž. Draginjsko doklado dobe samo učitelji slomskarji. Ko je ljubljanski obč. svet sklenil dati svojem učiteljskemu 6000 K, sta se našla dva človeka, Štefe in Kregar, ki sta ljubljanskim učiteljem odjedla še to malo podporo.

Dasiravno stojim na stališču, da osebnosti ne spadajo na shod, se vendar ne morem izogniti spregovoriti par besed v odgovor na napade »Slovenca«.

Ničesar drugega mi ne morejo očitati, kakor da sem bil član »Glavne posojilnice«. Sodišče je nedvomno dognalo, da sem popolnoma nedolžen pri tej nesreči in da me ne zadene niti senca krivde, marveč, da sem bil sam zapeljan. Vseled tega sem bil pred porotniki oproščen. Tudi Kregar je bil oproščen, ko se mu je očitalo, da je goljufal pri volitvah. Pogosto oproščajo tudi detomorilke, četudi same priznajo svoje dejanje. Kregarju se je dokazalo, da je storil ono, kar se mu je očitalo. Toliko samo v karakteristiko mojega protikandidata.

Govornik opozarja končno, da pri bodočih volitvah ne pride v poštev oseba kandidata, marveč samo stranka.

Na shodu političnega društva za Kolizejskega in političnega društva za

kot mati zahtevate od njega to malenkost, ker mora vašemu sinu biti na tem ležeče, da ostane z vami v dobrih razmerah, ker sicer lahko zahtevate od njega izplačilo voljenih desetisoč kron in pa redno izplačevanje izgovorjenega poboljška po eno krono na dan.

Županova vdova, si je videla v župniku najboljšega prijatelja svoje hiše in ki je kar koprnela, da bi mu mogla ustreči, se ni niti z besedico več obotavljala proti Lenici kot sinovi nevesti, če bode Ivan opustil vse nadaljnj korake proti kaplanu Čuku. To je tudi takaj povedala župniku dr. Podpečniku in mu zatrdila, da bode še danes govorila s svojim sinom in da mu bode popolnoma odkrito in jasno povedala, da nima prav nič proti cerkovnikovi Lenici kot nevesti in da jo bode smel Ivan z njenim dovoljenjem izbrati za družico za svoje življenje, toda le pod pogojem, da opusti vsak nadaljnji korak proti kaplanu Čuku in da preklicuje ljubljanskemu odvetniku izdano naročilo.

Župnik je bil s poslušno in ubogljivo županovo vdovo zelo zadovoljen in jo je še potrdil v njenem sklepu, da hoče v ravnokar označenem smislu govoriti z njenim sinom, zano ji je pa naročil, da naj mu pride takoj povedati, kako je opravila pri svojem sinu, nakar je županova vdova odšla proti svojemu domu.

(Dalje prihodnje.)

Sentpeterski in Kolodvorski okraj je govoril tržni nadzornik

g. Adolf Ribnikar

sledede:

Kdor pozna deželno upravo in stališče Ljubljane, se ne more čuditi, da se ljubljansko prebivalstvo tako intenzivno zanima za gospodarstvo v dež. dvorcu. Če pogledamo delovanje S. L. S. v zadnjih 5 letih, moramo konstatirati, da je z deželnim premoženjem lahkomišeln gospodarila. Trdim celo, da je zapravljala namesto, da bi varčevala. V deželnem gospodarstvu pridejo v poštev predvsem prejemki in izdatki, ki tvorijo redno gospodarstvo. Vsak gospodar mora skušati izhajati s svojimi rednimi dohodki. To bi moral tudi kranjski deželni odbor.

Dokler ni vladala v dež. zboru S. L. S. so bili redni izdatki in redni prejemki vedno v soglasju. Vsako leto je izkazoval računski zaključek nekaj preostanka. Tako je preostalo l. 1908. še čez 9000 K. Kakor hitro pa je zavlada S. L. S. se je izpremenil ta preostanek v

deficit,

ki je rasel od leta do leta tako, da lahko trdim, da je dosegel koncem tega leta okroglih

5.000.000 kron.

Vprašam, kje je jemal deželni odbor denar, da je kril ta deficit. Odgovor je prav lahek. Kril je primanjkljaj iz melioracijskega fonda. S tem pa prehajam na drugo poglavje.

Za

melioracijski fond

so najeli 14.000.000 kron. Ta fond je namenjen za zboljšanje gospodarskega stanja dežele. Deželni odbor pa tega fonda ni porabil izključno v te namene. Za melioracije je izdal do danes komaj 3.000.000 kron. Vse drugo je šlo v druge namene. 5.000.000 K za kritje deficita rednega gospodarstva, ki bi se moral pokriti iz rednih dohodkov, 2.000.000 K za posojila raznim korporacijam, in 4.000.000 K, ki jih izkazuje proračun kot naložene pri raznih bankah in drugih zavodih, kakor pri »Ljudski posojilnici«, »Gospodarski zvezi«, »Vzajemnem podpornem društvu« in »Trgovsko-obrtni zadrugi«. Ti zavodi pa so denarja še bolj potrebni kakor deželni odbor. »Ljudska posojilnica« tega denarja ni porabila morda v interesu dežele. Več milijonov je šlo v Dalmacijo in celo na Poljsko so ga ponujali. Naš domači človek pa niti par sto kron posojila ne more dobiti. Danes od tega denarja ni ničesar več tu. To je eden izmed vzrokov, da se jim je tako mudilo z razpustom deželnega zbora. Novi deželni zbor bo moral dobiti zopet kakih 5.000.000 K posojila in tega so se zbal v sedanjem deželnem zboru, ker bi se potem tudi najbolj preslepljenim davkoplačevalcem odprle oči in bi tudi kmet končno spoznal, da ne delajo drugega, kakor dolgove.

Naši poslanci so neovrženo dokazali, da je nemogoče sanirati deželne finance, ne da bi se povišale deželne doklade.

Deželnemu glavarju se je tudi s polnim podpisom očitalo, da je izdal več desetisoč deželnega denarja za privatno stanovanje, finančnemu ministru, da se je potratno delalo potne stroške. Deželni glavar na ta očitke ni reagiral. Slišali smo, da so se deželni odborniki začeli zgražati in da je dr. Lampe imel o tem druge pojme kakor Šusteršič in Pegan, ter odstopil akt dr. Peganu. Ko so začeli klerikalni deželni odborniki godrnjati, pa so najeli vnovič pleskarje in jih poslali na hodnike, da so mazali stropne in stene. Strašno dolgo so imeli opraviti, samo da bi se ne reklo, da je šel ves denar za stanovanje deželnega glavarja. Tega seveda v deželnem zboru nismo mogli konstatirati, ker je dr. Šusteršič pri vsakem poskusu začel zvoniti s kravjim zvoncem. — V finančnem odseku je načel to vprašanje tovariš Lenarčič, v zaključku pa ti izdatki niso bili nikjer izkazani. Končno so klerikalni deželni odborniki priznali, da so te vsote zabeležene na treh krajih računskega zaključka za leto 1912. in sicer: 14.567 K, drugič 27.511 K. Dejstvo je, da je stala poprava 42.000 K. Sedaj, po tolikem času pa pride »Slovenec« ter pravi, da je stala vsa poprava le 8000 K. Jaz pa pribijem dejstvo, ki je neorgljivo, da je stalo nad 42.000 K.

Sedaj pride poglavje o izdatkih deželnega odbora za

potne stroške, avtomobilske vožnje in dijete.

Iz računskih zaključkov za več let nazaj je razvidno, da so znašali potni stroški in dijete deželnega odbora v letih:

1903 271 K

1907 515 »

ko pa so prišli klerikalci do gospodarstva leta

1908 4.606 K
1909 5.954 »
1910 6.375 »
1911 10.993 »
1912 11.555 »
1913 (že v proračunu) 12.000 »
(Klic: 2400%!)
Dijete za uradništvo so znašale leta

1907 1.553 K

1912 19.295 »

Vsi potni stroški so se zvišali od leta 1907. do leta 1912. od 2068 kron na 30.850 K. Razen tega je izkazanih leta 1911. za avtomobil 21.000 kron, leta 1912. pa 30.000 K. Te številke dajo zelo mnogo misliti. Dejstvo je, da se je mnogo denarja porabilo za agitacijo. Jaz stojim na demokratičnem stališču in mi ni popolnoma vse eno, če se deželni denar tako razsipa. Sicer pa se deželni odborniki lahko vozijo v avtomobilu. Če se deželni odbornik kam pelje, dobi dnevnih deset 30 K, če se pa vozijo z dragim deželnim avtomobilom na agitacijska potovanja, bi pa rad vedel, ali imajo o tem posebne račune. (Klic: V ribniško dolino 320 kron!)

Ko je tovariš dr. Novak kot deželni odbornik zaprosil knjigovodstvo, da naj predloži izkaz dijet in potnih stroškov za leto 1912, je knjigovodstvo odgovorilo, da tega izkaza ne more dati, ker je deželni glavar ukazal vsem uradom, da ne smejo pokazati nobenega akta brez njegovega, oziroma dovoljenja njegovega referenta, ki je slučajno g. dr. Lampe. Dr. Novak je skušal dobiti podatke od dr. Lampeta. Ta mu jih je obljubil do prihodnjega tedna. Minulo je 14 dni, izkaza pa še ni bilo. Dr. Novak je zopet urgiral in kočno je dosegel, da mu je dr. Lampe privlekel cel kup računov, meneč, da ne bo mogel sestaviti liste.

Od onih 11.000 kron pa so položili račune samo za 5000 K. Za kakih 6000 K pa so račune skrili. Ko sem to zalulil v deželnem zboru referentu v obraz, je bil dr. Lampe ves blede in še manjši kot ponavadi. »Slovenec« pa povem, da ni res, da bi bil dr. Novak dobil vse račune v roke. Stvar še ni rešena, zahtevali bomo še ostale račune. »Slovenec« pravi, da klerikalni poslanci niso položili niti enega računa zase, marveč pustili, da jih napravi knjigovodstvo. To mu radi verjamemo, toda knjigovodstvo ne bi bilo delalo računov, če mu bi to ne bilo naročeno in ukazano. Tudi ne pravimo, da so računi napačno napravljeni, vprašanje je, ali so bili ti izdatki potrebni ali ne. Skrili so one račune, iz katerih je razvidna potratnost.

To je razvidno tudi že iz teh računov, ki so jih predložili. V Sent Vidu nad Vipavo se je otvorila mlekarica. Če bi bil šel tja mlekarjski nadzornik Legvart, bi ničesar ne rekli. Zraven pa sta bila še dr. Lampe in Pegan in takoj po otvoritvi slavnosti sta porabila priliko, da sta napravila političen shod. Deželni avtomobil je stal najmanj 150 K, vsak izmed gospodov pa je dobil 30 K. Zdaj šele nam je jasno, zakaj je prišel dr. Pegan na to slavnost. Že takrat se je pripravil na kandidacijo v tem okraju.

Na evharistični shod na Dunaj so šli trije kranjski katoličani. Račun znaša 350 K, vprašanje pa je, ali je bilo potrebno, da so bili tam Lampe, Pegan in Zajc in da so si zaračunali vožnjo l. razreda, dasiravno je znano, da so veljale za vožnjo polovične cene, naš kmet pa je s fižolom v culici romal na Dunaj.

Kako otežujejo klerikalci vsak vpogled v deželno gospodarstvo, kaže tudi dejstvo, da so dobili prejšnja leta poslanci tiskana poročila o prejemkih in izdatkih. Ko pa je prišla S. L. S. na krmilo, pa so ta poročila škrtirali.

Dotakniti se hočem še verskega vprašanja, ker bodo skušali klerikalci agitirati z vero. Če govore o veri razni Kreki, je to največji škandal za katoliško cerkev. Če govore o veri ljudje, ki v vodiškem farovžu sleparijo, je to največje bogoskrunstvo, ker se norčujejo iz najsvetejših čustev. Če se najdejo v deželnem odboru ljudje, ki se zavzemajo za prešestvovanje, so to gotovo najslabši in najgrši reprezentanti naše vere. To pa pravim, vera, ki jo hočeta učiti Lampe in Krek, bo šla v nič.

Končno pozivlja govornik k podrobnemu agitacijskemu delu.

Na shodu političnega društva za Trnovski okraj je govoril kandidat gospod

dr. Fran Novak,

ki uvodoma naglašja, da pozna kot občinski svetnik že gospodarske potrebe prebivalcev mesta Ljubljane, vsled česar mu ne bo težko zastopati te potrebe tudi v deželnem zboru.

Klerikalci hočejo poskusiti naskok na Ljubljano, kakor je to eden izmed klerikalnih voditeljev na nekem shodu javno povedal, in da hočejo za te starokopitne, trdoglave meščane že najti sredstva, da jim gorjenjski kmetje z vilami, kosami in

krampi zmečkajo buče, da bodo volili potem klerikalno. Malo umestno je to umetno netenje sovraštva med meščani in kmeti. Mnogo je med meščani, katerih predniki so bili kmečkoga stanu, zato takega hudega nasprotstva ni bilo nikdar in ga ne bo. Gotovo je sicer, da so nekateri interesi meščanov in kmetov različni. To pa ne sme biti povod za sovraštvo. Eno pa je, kar sovražim, odkar sem začel delovati v javnem življenju, to je sistem, s katerim se skuša s silo nerazsodnost vcepiti našemu ljudstvu. Sistem, ki hoče, da masa slepo sledi deželnim kristjanom.

S. L. S. pa je iznašla umetnost, v eni sapi zastopati kmečke in meščanske interese. Našli so svoje srce za mesta, široko kakor Atlantski ocean. To je na dlani ležeča hinavščina in jasno je, da klerikalci meščanov ne morejo ljubiti, ker mislijo ti s svojimi glavami. Takih ljudi pa klerikalci nimajo radi.

Ljubljano kot središče celega slovenskega naroda bi morali varovati kakor punčico v očesu, njih dolžnost bi bila, da drže centralo cele Slovenije visoko kakor morejo. Če dvignejo svojo roko proti Ljubljani, je to enako, kakor da hočejo prerazati glavno žilo celega našega naroda. Ko je prišlo v občinski svet samo slovensko zastopstvo, kolika radost je bila tedaj na celi slovenski zemlji. Par deset let je preteklo od takrat in S. L. S. je zopet na stečaj odprla vrata Nemcu in napravila iz Ljubljane dvojezično mesto, to pa samo iz maščevalnosti, da oslabi Ljubljano, ker ne trobi v njih rogi.

Gospodarsko hočejo izstradati Ljubljano. Mi se moramo proti temu braniti. Zaradi tega nismo mirno trpeli v deželnem zboru, ko so sklepali razne zakone. Pribiti je treba, da je novi čestni zakon, ki nalaga Ljubljani velikanska bremena, izšel iz samega sovraštva do naprednega mesta. Po tem čestnem zakonu bo morala prispevati Ljubljana za vse deželne ceste na deželi tri petine poleg tega pa skrbeti še za svoje lastne ceste.

Spominjam se na interesanten slučaj, ki leži že za eno sezono nazaj. Že takrat so klerikalci prorokovali, da bo prej ali slej nastala v deželnih blaginjah suša. Denar jih je preslepil in začeli so nezmislno gospodariti. Napravljali so premiranje telet in telic iz deželnega denarja, toda premiranje se ni izvršilo po kakovosti živine, ne v pospešenje kmetovalstva, marveč v premiranje klerikalnih volilcev. Dejstvo pa je, da se kljub klerikalni ljubezni do njega kmet sedaj še mnogo bolj izseljuje, kakor svoje čase, kakor takrat, ko so imeli gospodarstvo naprednjaki v rokah. In kmalo bo kmet na Dolenjskem prava bela vrana.

Zamislili pa so po velikopoteznih načrtih električno napravo. Dali so si dovoliti v te svrhe od deželnega odbora dva milijona, ki jih sme dr. Lampe sam izdati v te namene. Mi smo protestirali proti tako visokemu znesku, ker se je dal v roke neizkušnim ljudem. Lampe je lahko ženjen človek na klavirju in papirju, lahko strokovnjak v krščanski ljubezni do bližnjega, tega pa mu nikdo ne sme reči, da bi se razumel na elektriko. Posledica tega bo, da bosta dva milijona izginila brez sledu, ljubljanski davkoplačevalci pa boste morali kriti to izgubo do 2/3, kar bi morali tudi, če bi bil uspeh. Strokovnjaki pa pravijo, da bo deželna elektrika požrla še mnogo več.

Govornik se nato spominja klerikalnih nakan glede

električne sile ob Ljubljani

in njenih poskusih, iztrgati Ljubljani to vodno silo in dobiti v roke tudi električno kalorično centralo v Ljubljani, s čimer bi bila Ljubljana prav občutno oškodovana v svojih dohodkih. Vse to pa store kljub temu, da je imela Ljubljana velikanske stroške pri regulaciji Ljubljanice in pri osuševanju Barja.

Pokazali pa so deželni kristjani svojo veliko ljubezen do mestne občine tudi pri vprašanju

Dolenjskih železnic,

kateri je omogočilo domače prebivalstvo z velikanskimi žrtvami. Takrat so apelirali tudi na mestno občino Ljubljansko, ki je kupila za 110 tisoč kron delnic. Ljubljana ni vpoštevala takrat samo svojih lokalnih potreb, marveč se je čutila kot središče Slovenije, dolžna, da omogoči tudi drugim slovenskim krajem napredovanje. Enako so storile tudi nekatere občine in nekateri privatniki na Dolenjskem. Kranjska dežela pa je morala prevzeti tudi garancijo, ki jo je zahtevala država glede obrata teh železnic. Dajati je morala na stran takezovani garancijski fond. Nikdar ni prišlo nikomur na misel, da bi hotel poželjivo seči po tem fondu. Na S. L. S. je bilo to prihranjeno. Našli so ta fond in provocirali, prav gotovo pa podpisali so intencijo želez-

niškega ministrstva, ki je kot največji delničar sklicalo izredni občni zbor in na tem občnem zboru kasiralo delnice, tako, da danes niso ničesar več vredne. Železniško ministrstvo plača namreč do konca koncepcijske dobe le majhno najemnino, potem pa preidejo Dolenj. železnice v državno last. Potem pa naravno ni treba več garancijskega fonda in tega v deželnem odboru lahko porabi, kakor hočejo.

Pribijem še enkrat: Dežela ni proti temu ugovarjala, ko je večina delničarjev napravila nesramen rop nad lastjo in posestjo posameznikov.

V deželnem zboru je prišla ta zadeva na razgovor in ko je tovariš dr. Tavčar zadevo pojasnil, se je dvignil profesor Jarc, ki je tudi upravni svetnik, ter se je upal celo zagovarjati ta rop.

V tej zadevi sem sestavil v ogorčenih besedah interpelacijo, moral pa sem jo popraviti, da je prišla sploh pred zbornico, ker je to deželni glavar v svoji nervozni rahločutnosti zahteval. Uklonil sem se, samo da je prišla stvar v razgovor. S. L. S. bi bila seveda najrajši videla, če bi se debata sploh ne bila vršila.

Da ima ta zadeva res značaj ropa, za to je najjasnejši dokaz, da je trgovsko sodišče na Dunaju na tozadevno tožbo razsodilo, da je sklep občnega zbora nepostaven.

Iz vsega tega je posneti, kako težko stališče imajo v deželnem zboru ljubljanski poslanci. Eno hočem le omeniti: Narodno napredna stranka je stavila interpelacije in nujne predloge, če tudi so ji delali tako nečuvne zapreke, toliko čednosti v izrazih in mislih pa imamo še vedno, kakor pristaši S. L. S. Deželni glavar je skušal to preprečiti s tem, da je izjavil enkrat, da to ne spada k stvari, drugič, da žali zbornico. Tako so nam skušali omejevati pravico svobodnega govora. Mi pa smo morali poslušati ospredje in ozadje dr. Krekovi ljubzenskih anekdot, ki deželnega zbora prav nič ne brigajo. Dr. Krek lahko ljubi doma in v postelji, v deželnem zboru pa naj nas pusti s tem pri miru.

Govornik konča s pozivom na zborovalce, da delajo še ta zadnji teden za predstoječe deželnozbornske volitve v zmislu nasvetov narodno-napredne stranke za kandidate te stranke, ki so:

v splošni kuriji:

Josip Turk,

v mestni kuriji v okraju I.:

dr. Fran Novak

in

profesor Josip Reisner,

v II. okraju:

dr. Ivan Tavčar

in

tržni nadzornik Adolf Ribnikar.

Na shodih so govorili še razni drugi govorniki, katerih govore pa, dasiravno obsegajo mnogo zanimivega, ne moremo zaradi pomanjkanja prostora priobčiti.

Na shodu pri Štruklju je govoril g. Lavtar ter v sarkastičnih besedah očrtal uprav moistrovsko ves komični položaj klerikalne deželnozbornske večine. — Na shodu pri Sokliču so se oglasili k besedi gg. občinski svetnik Smole, profesor Šiž in župnik Berce. Na shodu pri Sarcu pa se je oglašil k besedi v imenu delavstva gosp. Vizjak.

Dolgotrajno ploskanje je sledilo vsem govornikom in občinstvo je sprejemalo zlasti govore kandidatov z velikim navdušenjem ter prirejalo odhajajočim burne ovacije.

Rusija in Kitajska zaradi Mongolske.

Petrogradski uradni list prinaša sledečo deklaracijo, s katero je končan spor med Kitajsko in Rusijo zaradi Mongolske:

1. Rusija prizna, da stoji zunanja Mongolska pod suvereniteto Kitajske.

2. Kitajska prizna avtonomijo zunanje Mongolske.

3. Kitajska prizna Mongolski izključno pravico preskrbeti si notranjo upravo avtonomne Mongolske in urediti vsa komercialna in industrijska vprašanja te dežele ter se zaveže, da se v tem oziru ne bo vmešavala. Vseled tega ne bo pošiljala v zunanjo Mongolsko svojih čet, ne bo imela tam niti civilnih niti vojaških uradnikov in se bo ogibala vsakemu vmešavanju. Sklenjeno pa je, da bo rezidirala v Urgi od kitajske vlade poslan dostojanstvenik. Tudi Rusija se zaveže, da v zunanji Mongolski ne bo imela drugih čet, kakor straže za konzulate, da se ne bo vmešavala v nobeno panogo uprave te dežele in da te dežele ne bo kolonizirala, kakor je ne sme kolonizirati Kitajska.

4. Kitajska izjavlja, da je pripravljena sprejeti dobro pomoč Rusije, da se ustvarijo v zunanji Mongolski razmere, odgovarjajoče tem načelom in določilom ruskega trgovskega protokola z dne 3. novembra 1913.

5. Ona vprašanja, ki se tičejo interesov Rusije v zunanji Mongolski in ki so se pojavila vsled nove uredbe tamošnjih zadev, se bodo rešila v smislu te pogodbe v poznejših pogajanjih.

Štajersko.

Javno predavanje. Celjsko pevsko društvo priredi v sredo, dne 26. t. m. ob 8. zvečer v Čitalnici v Celju javno predavanje o slovenskih skladateljih bratih dr. Gustavu in dr. Benjaminu Ipavicu. Predava g. dr. Anton Schwab. Dolžnost vsakega Slovenca je, da se predavanju udeleži, da spozna natančno naša slavna skladatelja brata Ipavica.

Šolsko vprašanje v celjski okolici. Iz Ostrožnega pri Celju se nam poroča: Vprašanje zgradbe ljudsko-šolskega poslopja v naši občini je končno dospelo tako daleč, da smemo upati, da bo v doglednem času vendar enkrat za nas ugodno rešeno. Toda zgodilo se je nekaj, kar razburja vse varčne in praktične cilje zasledujoče davkoplačevalce. Napravili so se namreč za bodočo šolsko zgradbo taki načrti, da je bilo županstvo prisiljeno poskrbeti za model stavbe. Ogledali smo si ta model, ki je sicer kaj ličen, ki pa tudi kaj jasno kaže, da so se načrti napravili pod vplivom nesrečnega Heimatschutza. Kajti, ako se bo nova šola zgradila po teh načrtih, ne bo nič drugega, kakor z našimi težkimi žulji sezidan privešek celjskega vilskega kota na Dolgem Polju, ki naj že od daleč kaže, da je Ostrožno in okolica deutsch. Ako nemški Celjani rabijo za svoje nove vile primerne ozadja, naj si ga sezidajo s svojim denarjem, nam pa naj se za naš denar zida šola, primerna naši pokrajini, našim potrebam in našim financam. Šola s številnimi ogli in koti, stolpiči in strešicami, arkadami in drugo tako dragoceno pa neuporabno navlako, šola ki je tako brihtno zasnovana, da je glavni trakt s šolskimi sobami obrnjen proti severu, in da zija prazno dvorišče kakor odprto žrelo na cesto, ni samo neokusna in nehygienična, ampak za naše blaginjo tudi predraga. Zato apelujemo na slavni krajni šolski svet, da preskrbi nove načrte, (za 30 do 40 tisoč kron, ki se jih bo za šolo po sedanjem načrtu preveč zabilo, se tudi še lahko kaj dobi) po katerih se bo zgradilo poslopje, odgovarjajoče higijeni, estetiki, našim potrebam, pa tudi našim financam. Upamo, da se bo tudi slavna vlada ozirala na naše skromne pa upravičene zahteve in kličemo: »Heimatschutz reši nas, o Gospod!« — Več davkoplačevalcev.

Iz Ptujca: Ptujski redar obsojen radi prestopka proti javnim napravam in naredbam na tri dni zopora! To je gotovo specijalitetu ptujске straže. Dne 5. oktobra t. l. se je hotel namreč ptujski redar H. voziti brez listka iz Pragerskega do Ptujca. Ko ga je revizor stavil na odgovor in zahteval doplačilo na listek, je pa ta vzorni redar revizorja kot uradno osebo na ptujskem kolodvoru podlo opsoval. Dobil je za to zaslužen kaznen. Mesto Ptuj nastavlja torej redarje, ki sami ne spoštujejo uradne oblasti. Zaupanje v mestno policijo je pri nas že davno zginilo in to ne samo med Slovenci, temveč tudi med Nemci, ki se ne prištevajo slučajno k vladajoči klikli. Zadnji čas bi bil, da se tudi pri nas policija podpravi.

Iz Ptujca. Tukajšnje Dramatično društvo pripravlja narodno igro »Zaklad«, ki se bo igrala v nedeljo, dne 30. novembra t. l. ob pol 8. zvečer in bo obenem poslovilna predstava našega najboljšega igralca g. dr. Leona Brunčkota. Vsakemu je gotovo znano, kaj nam je bil naš odhajajoči in kaj je storil za povzdigo našega dramatičnega društva. Žal nam je, da odhaja, težko ga bomo pogrešali.

Akad. tehn. društvo »Triglav« v Gradcu priredi dne 31. prosinca 1914 »Triglavski ples« v Celju s sodelovanjem vojaške godbe iz Gradca. Že sedaj oozarjamo cenjene starejšine in prijatelje društva na prireditve, ki utegne biti letos najlepša na slovenskem Štajerskem.

Koroško.

Vlom. V Pliberku je vlomil neznan tat v trgovino Vita Moryja. Odnesele je iz blaginje 2730 kron. Tat se je bržkotte že zvečer skril v skladišču. V trgovini so našli dve dleti, dva svedra in močan železen drog.

Smrtna nesreča v rudniku. V rudniku v Črni je podsula prst tesarja Lovrenca Božiča. Bil je takoj mrtev.

Samomor vojaka. V domobranski vojašnici v Celovcu se je ustrelil na stranišču domobranec 5. stotnije Andrej Javšovec. V cev puške je nalil vode. Strel mu je popolnoma raznesel glavo. Kot vzrok samomora navajajo strah pred kaznijo.

Primorsko.

Avtomobil ubil 14letnega dečka. V nedeljo popoldne je vozil skozi Črniče na Vipavskem avtomobil 304 a, last stotnika Stohansla, poveljnika aviatične postaje v Gorici. Avtomobil je vozil silno naglo in strašno ne previdno. Med Selom in Črničami je zavozil v več otrok, ki so stali ob kraju ceste. Trije otroci so padli v precej globok jarek. Blizu Črnič je zavozil avtomobil proti trem deklam, ki so se pa še pravočasno umaknile za kup kamenja. V Črničah bi bil kmalu povozil dva fanta. Pri zadnjih lišah črniške vasi je dohitel avtomobil tri dečke. Dva sta bila na eni strani ceste, eden pa na drugi strani. Naenkrat se obrne avtomobil proti dečku, ki je bil sam. Ker se fant vsled jarka in zidu ni mogel umakniti in ker je videl, da avtomobil pelje na njegovi strani, se mu je hotel umakniti in je skočil na sredo ceste. V nekem hipu pa se je obrnil tudi avtomobil. Zagrabil je fanta in ga vlekel kakih 10 m s sabo. Avtomobil se je ustavil šele kakih 50 m od kraja nesreče. Izstopila je neka dama, ki je napravila par korakov okrog voza in zopet vstopila, nakar se je avtomobil odpeljal. Dečka je našla na cesti njegova mati, ki je gledala od daleč cel prizor. Ponesrečenec je 14letni Alojzij Faganel, sin posestnika in čevljarja v Črničah. Zdravniška preiskava je dognala, da je nastopila pri fantu smrt, 5 sekund po prvem udarcu Alojzij Faganel je bil jako priljubljen dečko in eden najbolj pridnih telovadcev tamošnjega sokoškega naraščaja, ki mu je položil na krsto tudi krasen venec.

Ki nesreči v Savnikovi trgovini v Gorici. V soboto smo poročali, da je bila v trgovini za kolesa in orožje po nesreči ustreljena blagajničarka. Nesreča se je pripetila sledeče. V trgovino je prišel nek gospod v spremstvu ene dame in je zahteval samokrese. Postregel mu je delavec Hilarij Frančeskin, ker gospodarja ni bilo v prodajalni. Tujec je zahteval tudi naboje. Med ogledovanjem je vtaknil kupec en naboj v somokres. Tega pa Frančeskin ni opazil. Kupec je odšel in pustil samokres na mizi, češ, da je prevelik. Po njegovem odhodu je vzel Frančeskin samokres in ga hotel spraviti. Med potjo je pritisnil na petelina, samokres se je sprožil in strel je zadel blagajničarko Antonijo Humar v prsa. Dekle je napravilo še par korakov proti njej in padlo na obraz. Nato se ji je vtila kri in v nekaj trenutkih je bila mrtva. Frančeskina so aretirali, toda takoj po zaslišanju so ga izpustili.

Za župnika pri Sv. Antonu, mestna župnija je imenovan namesto bivšega mestnega župnika Pederzolja župnik pri Sv. Jakobu dr. Anton Vatrovac, doma iz Kopra.

Pretirana poročila. Preiskava je dognala, da se je poštni uslužbenec Krese obesil in da se ni izvršil nad njim zločin. Tudi so neresnične vesti, da so našli v gozdu pri Matuljah truplo neznanca, ki je postal žrtev roparjev.

Slovenski motivi za nemško reklamo. V neki trgovini v Trstu predajajo krasne razglednice, ki predstavljajo ples pod lipo pri Ziljanah in sicer skoro natančno po vpisu Majarja Ziljskega. Te razglednice pa je izdala — »Südmarka«.

Vojaški begun. Aretirali so v Trstu mornarja Ivana Torcello iz Vižinade, ki je pobegnil pred kratkim iz tržaške mornariške vojašnice.

Smrt na cesti. Na ulici Nicolo Macchiavelli v Trstu so našli mrtvega nekega neznanca, ki je bržkotte kak izseljenec. Pri njem niso našli nobenih listin.

Aretacija. Zaradi zločina nečistosti proti naravi so aretirali v Trstu 47letnega Petra Furlana, doma iz Postojne.

Neznano utopljeno so našli pod sv. Križem pri Trstu. Stara je 50 do 60 let. Kako je prišla v vodo, ni znano.

Samomor. Skozi okno tretjega nadstropja je skočil na cesto blaginjski oficijal pri mestnem davčnem uradu v Trstu Franc Legon. Izvršil je samomor zaradi neozdravljive bolezni.

Žrtev viharja. Ob priliki zadnjega viharja je padel pri Piranu v morje neki vojak, ki je bil na krovu parnika »Trieste« in se je peljal z

enim podčastnikom v Pulj. Ponesrečenca so delj časa iskali, toda zaman.

Volilci Dvorskega okraja!

Vabimo vas na

Volilni shod

ki se bo vršil

v sredo 26. novembra ob pol 9. uri zvečer

v gostilni „pri Zlatorogu“ v Gosposki ulici.

Govorili bodo na shodu naši **narodno-napredni kandidati.**

Volilci, udeležite se tega shoda v čim največjem številu!

Dnevne vesti.

+ Razjarjeni dr. Lampe. Če se dr. Lampe v soboto ni razletel od jeze, da smo mu pokvarili vse njegove prekanjene naklepe, potem smemo upati, da bo še nekaj časa završničaril po Kranjskem. Sobota je bila namreč zanj kritičen dan, ker mu je prišla veliko presenečenje, ki pomeni velikansko blamažo. Kako lepo so si klerikalci vse preskrbeli za volilno dobo. Že zgodaj so postavili državne poslance Gostinčarja za odgovornega urednika »Slovenca« in »Domoljuba«, da jim s svojo poslansko imunostjo zagotovijo popolno prostost. Pod varstvom poslanske imunite so hoteli nemoteno lagati, obrekovati in sramotiti, saj vedo, da so v pošteni borbi v naprej izgubljeni! Od trenutka, kar je Gostinčar odgovorni urednik, pisarji klerikalni listi tako, da bi še kako albansko surovino spreletela groza. Spominjamo samo na urnebesna lopovstva, ki jih je zapisal »Slovenec« o mestnem ubožnem zakladu ljubljanskem. Naravno je, da boji, pri katerem je ena stranka zavarovana s poslansko imunostjo, druga stranka pa nima nobenega varstva, ni boj z enakim orožjem. Zato smo zahtevali in silili, naj Gostinčar odloži odgovorno uredništvo in naj »Slovenec« nosi ravnotako vso odgovornost za svoj boj, kakor naš list. Na vse načine, zlepa in zgrda, smo to poskusili doseči, toda vse je bilo zastonj. Klerikalni trdokožci so se tako dobro počutili pod varstvom Gostinčarjeve imunite, in so tako svobodno in krepko lagali in obrekovali, da niso hoteli nič slišati o zahtevi, naj opusti Gostinčar odgovorno uredništvo. Navzlic temu bi bilo pri nas ostalo vse pri starem in bi mi ne bili prosili dr. Ravniharja, da prevzame odgovorno uredništvo, da ni prišlo nekaj drugega vmes. Dr. Lampe si je izmislil, da bo naš list zadušil s »popravki«, da bo z impertinentno zlorabo tiskovnega zakona napolnil vsak teden par števil našega lista s »popravki« in nam ravno za čas volitev sapo zaprl. To bi mu seveda dalo: »Slovenec« in »Domoljub« bi bila pod varstvom Gostinčarjeve imunite lahko pisala, kar bi hotela in bi bila zavarovana pred tožbami in popravki, naš list pa naj bi prinašal Lampetove laži v obliki popravkov in delal tako še reklamo za klerikalno stranko. Mi naj bomo prisiljeni imati največje oziro, da bi nas kdo ne mogel tožiti in naj prinašamo predno zavite popravke, »Slovenec« pa naj bi bil varen pred vsako tožbo in naj popravke ravnodušno meče v koš. Tak neenak boj je seveda nemogoč in tako smo v silobranu prosili dr. Ravniharja, naj prevzame odgovorno uredništvo. V tistem trenutku, ko odstopi Gostinčar, odstopi tudi dr. Ravnihar. Na klerikalcih je torej leželo, da nastanejo zopet redne razmere. A čakali bomo zaman, da bi Gostinčar odstopil, klerikalci ga ne morejo pogrešati, ker se poštnega boja z enakim orožjem boje, ker ne morejo drugače izhajati, kakor z lažmi in z obrekovanji in z lopovščinami. Razjarjenemu Lampetu pa kličemo: Proč z Gostinčarjem, pa bo odstopil tudi dr. Ravnihar. Sicer pa se klerikalcem ni treba nič bati, da je zdaj tudi naš list pod varstvom imunite. S to smo se le ubranili Lampetovih zvijačnih popravkov, sicer pa ne bomo pisali nič drugače, kakor doslej, ko nismo imeli take imunite. Vedno smo skrbeli in pazili, da se je naš list kar mogoče ugodno razlikoval od klerikalnega časopisa, da smo se ognili vsaki tožbi in vsem sitnostim. Uredniki klerikalnih časopisov so bežali in beže še dandanes križem sveta pred pozivi na sodne obravnave — pri nas se kaj takega ni in ne bo nikoli zgodilo. To prepuščamo Lampetom in Moškercem in kakor se že zovejo!

+ Hudo se je zameril klerikalnem dr. Ravnihar, ker je pomagal

našemu listu in ga, prevzemši odgovorno uredništvo, zavaroval pred zvijačnimi, za lase privlečenimi in docela neutemeljenimi klerikalnimi popravki. Za to smo mi in vsi prijatelji našega lista gosp. dr. Ravniharju iskreno hvaležni. »Slovenec« seveda bljuje ogenj in žveplo na gosp. dr. Ravniharja in ga osebno žali — seveda le, ker je zavarovan z Gostinčarjevo imunostjo. Osebnostne žalitve iz »Slovenčevega« tabora dr. Ravniharja še doseči ne morejo. Dr. Ravnihar, gotovo eden najbolj simpatičnih mož v naši javnosti, veleugleden advokat, nad vse vesten in nemurno delaven poslanec, stoji previsoko, da bi ga klerikalci sploh mogli žaliti. Naravnost smešno pa je, če se širokousti »Slovenec«, da je dr. Ravnihar zdaj osebno odgovoren klerikalcem za naš list. Dr. Ravnihar je prevzel odgovornost za naš list, v kolikor to določa zakon in mogel je to storiti brez vseh skrbi, ker ve, da se bo naš list vedno dostojno in pošteno bojeval za pravično stvar in ne bo nikdar padel na brigantski nivo klerikalnega časopisa. A če pravijo zdaj klerikalci, da je dr. Ravnihar njim osebno odgovoren, je to nesramnost največjega kalibra. Kdo pa so ti impertinentni ljudje, da se upajo kaj takega pisati? Osebno odgovoren ljudem — ki uganjajo pod nadzorstvom ljubljanskega škofa take lopovščine, da morajo njihove urednike vedno loviti žandarji in ki so prvi vpeljali navado, da se s poslansko imunostjo zavarujejo ne pred kakimi zvijačnimi popravki, kakor mi, nego pred tožbami! Klerikalna nesramnost res nima meje!

+ »Popravki« deželnega odbora. Klerikalci vpijejo, da je Lampe s svojimi »popravki« hotel ovreči laži in obrekovanja, ki da smo jih mi pisali proti deželni upravi. Tako dejanja so vendar kazniva. Zakaj pa nas deželni odbor ni tožil? Časa je imel dovolj in ga ima tudi še zdaj! — Toda tožba mu seveda ne ugaja, ker je pri taki tožbi dopusten dokaz resnice in zato bi dr. Lampe rad z zvijačnimi popravki prikril resnico. Naravnost velikansko pa je, kar pravi »Slovenec«, da je namreč Gostinčar prevzel njegovo uredništvo zato, da bi mogel »Slovenec« pisati — resnico. Lepa resnica, ki se je klerikalci ne upajo dokazati. Ti Krekovi fantje so pa res pitji!

+ Volitev iz splošne kurije. Danes teden, v ponedeljek, dne 1. decembra, bo volitev iz splošne kurije. Še en teden je torej časa za delo. V Ljubljani bodo proti narodno-naprednemu kandidatu nastopili kar trije kandidati, en klerikalec, en socijalni demokrat in en Nemec. To kaže, da bo borba jako ljuta in da je treba tekoči teden izrabiti za krepko delo. Živahno volilno gibanje na deželi opravičuje popolnoma veliki strah, ki ga imajo klerikalci pred volitvami. Od dela je vse odvisno, delo stori lahko čudeže!

+ Računi o deželnem gospodarstvu kranjskem so za vse razsodne in pametne ljudi že davno sklenjeni. Samo ljudje, ki ne vedo, koliko je petkrat pet, so v stanu verjeti gorastni samohvali, s katero hočejo klerikalci prikriti svoje brezvestno početje z deželnim denarjem. **Celo ministrstvo**, ki je vendar klerikalcem izpolnilo doslej še vsako željo in jih je pustilo gospodariti, kakor so hoteli, je postalo nevoljno zaradi tega gospodarstva in padla je na zelo mero-dajnem mestu že beseda »Schandwirtschaft«. »Slovenčeve« tirade o klerikalnem delu bi bile samo še komične, če bi se v njih ne zrcalila res izredna predznost in lažljivost.

+ Razlika med Turkom in Kregarjem je malo drugačna, kakor jo popisujejo klerikalci. Turk je stal zaradi »Glavne« pred sodiščem, kakor Kregar zaradi goljufij pri volitvi v trgovski zbornici. Pri obravnavi zaradi »Glavne« pa so bili krivci obsojeni, nedolžni pa oproščeni. Turk je bil oproščen, ker se je dognalo in dokazalo, da sploh ni nič vedel, kaj počenjajo krivci in da je popolnoma nedolžen na njihovih spekulacijah. Pri obravnavi zaradi goljufij pri volitvi v trgovski in obrtniški zbornici pa je bilo drugače. Obtoženi Eržen je priznal goljufijo in vse po pravi izpovedal, a porotnikom se je smilil in zato so ga vzlic njegovemu priznanju oprostili. In ker so njega oprostili, so oprostili tudi Kregarja, dasi je bilo po pričah popolnoma jasno dognano, da je Kregar pri volitvah goljufal. To je razloček med Turkom in Kregarjem — Zadregarjem.

+ Trgovske sodrudičke si je privoščil sobotni »Slovenec« in jih je po rovtarsko opsoval in ogradil. Pravi vzrok je, ker so trgovski sodrudički v svojem društvu predstavljali parodijo na Johanco in njene čudeže. Lepo je, da se klerikalci na tak način identifikirajo z Johanco in njenimi sleparijami, kajti doslej so to na vso silo tajili, a to jim že povemo: na take stvari se bodo morali navaditi.

Tisti časi so že minuli, ko je vse delalo na to, da se duhovski škandali prikrivajo. Tudi pri nas si ljudje ne bodo več dali omejevat pravice, se iz takih dogodkov norca delati! Johanca je dala torej pravi povod, da se je »Slovenec« spravil nad trgovske sodrudičke. Zmerja jih, kakor more le klerikalec. Pravi, da se vračajoč z izletov, robantijo in izzivajo po železniških vagonih. Če kakemu klerikalcu že ni všeč, da zapoje kako staro narodno pesem, kakor »Sem rajtal študirat...«, ali si dovolijo kako šalo, naj gre pa v drug kupe, saj jih je dosti. Zakaj pa se napredni potniki ne pritožujejo, če jih molestirajo na železnici kake babe s »prepevanjem« brunnih pesmi in glasnimi molitvami, ali pa kakim fajmoštri in kaplani z arogantnim zabavljanjem na liberalce. Za vse enake pravice. Psovanje trgovskih sodrudičkov naj si pa »Slovenec« le prihrani, kajti pri klerikalcih se še capini ne bodo učili manir, kaj šele trgovski sodrudički, ki so vseskoz ljudje lepega vedenja in uživajo pri vseh dostojnih ljudeh ugled in spoštovanje.

+ Mastne obljube. Klerikalci niso bili nikdar skopi z — obljubami. Kdor ima pogum obljubovati nebesno kraljestvo, ta vendar ne bo štedil z drugimi obljubami. Brez števila so obljube, s katerimi so klerikalci leta in leta varali kmečko ljudstvo in cele knjige bi moral napisati, kdor bi hotel le najpoglavitejše naštet. Pri letošnjih pripravah za deželnozborske volitve pa so klerikalci še sami sebe prekosili. V okolici Dol. Straže je J a r c obetal kmetom, da bo že on preskrbel, da kmet sploh ne bo nič več davka plačal, v Štemburjevi gostilni pa je obljuboval postaviti, da se noben možki izpod 30 let star ne bo smel izseliti, tako da bo poslov na izbero. Da, da, z obljubami so klerikalci jako radodarni.

+ 25% draginjske doklade oženim učiteljem je sklenil še prejšnji deželni zbor, v katerem klerikalci še niso imeli večine. Te draginjske doklade se redno izplačujejo. Krivično in pristransko pa se razdeljujejo 25% draginjske doklade, glede katerih je sklenil zadnji deželni zbor, naj jih deželni odbor »po svoji previdnosti« izplačuje tudi neozženim učiteljem. Takisto pristransko in krivično se dele tudi stanarinske doklade mestnim učiteljem ljubljanskim, ker so tudi te doklade odvisne od — »previdnosti« deželnega odbora.

+ Z Viča. — **Rekord patra Arhangela o reklamacijah** — **rekord z najdaljšim nosom.** Cela ljubljanska okolica nima tako škodoželjnih politikov kot so frančiškani sv. Antona na Glinčah. Če že hočejo patri na vsak način politizirati, če se ne boji jo prelomiti Kristusovega nauka, da imajo oni služiti edino oltarju, naj bi bila njih politika vsaj poštena. Politika pa, ki jo uganjajo viški frančiškani, je največja lumparija in laž. To pot pa so dobili zaslužen plačilo: p. Arhangelj je hotel izreklamirati šest volitev; glavarstvo pa je vseh šest izreklamacij zavrnilo: In zakaj? Glede štirih volilcev se je Arhangelj nesramno zlagal, glede dveh pa se je pokazal zlagan nevedneža, da je še Ravniharja prekosil v zabitosti. Nos pa tak! Dobro, da imajo frančiškani velike robe! In kdo bo sedaj kriv? »Liberalno« glavarstvo. Naši patri imajo silno jezo na oblasti. Župnik ima občinski odbor v želodcu, p. Teodor je na shodu zmerjal sodišča, češ, da so liberalna, Arhangelj se bo spravil pa na glavarstva. Gospod Arhangelj pozor na nos, ker sedaj so hude megle!

+ Češki list o volilnem gibanju na Kranjskem. »Narodni Listy« pišejo pod naslovom »Pred kranjskimi volitvami« o volilnem gibanju na Kranjskem tako-le: »Dne 1. decembra prično na Kranjskem deželnozborske volitve. Obe slovenski stranki in tudi Nemci so že izvršili vse potrebne priprave za volitve, ki bodo, sodeč po časnarskih poročilih, v slovenskem delu dežele zelo burne. Kranjski deželni zbor in deželni odbor sta bila v poslednjem razdobju v rokah klerikalne večine, ki je izrabljala svojo nadvlado na vseh poljih, ne izvzemši niti gospodarskih, niti umetniških, kakor je na primer gledališče, zgolj v svojo strankarsko korist in na škodo napredne stranke. Po večini klerikalni deželni zbor in deželni odbor se ni staramovala storiti razne zaključke naravnost na škodo glavnega mesta Ljubljane, h kateri so klerikalci še v zadnji seji starega deželnega zbora pripojili sosedno občino Šiško, dasi te spojitve ni želela ne Ljubljana, ne Šiška. Nove volitve se bodo na Kranjskem vršile v znamenju boja proti klerikalnem nasilstvu. Razmere na kmetih v Kranjski še žal niso take, kakor na Goriškem, kjer so pri letošnjih, deželnozborskih volitvah tudi kmetje odklonili kandidature klerikalcev iz Šusteršičevega tabo-

ra. Na Kranjskem je kmetsko ljudstvo dosedaj v rokah klerikalne stranke, zato se sedaj še ni nadejati takšne napredne zmage, da bi bili klerikalci v deželni zboru potisnjeni v manjšino... Razporejenost v naprednem taboru je zelo dobro. Naprednjaki vedo, da še to pot klerikalcem najbrže še ne bodo mogli odvzeti nobenega mandata, vendar pa upajo, da bodo vsaj tretjino volilcev odvedli »iz črne dežele.« Bil bi to znan uspeh, ki bi mahoma kolikor-toliko ukrotil klerikalne despote.

Dr. Zajcev shod v Boštanj. Včeraj je imel dr. Zajec javen shod pred župniščem v Boštanju. Nekaj časa so volilci potnežljivo poslušali Zajčeve klobasarije, ko jim je pa bilo že preveč, so jeli hrupno ugovarjati Zajčevim izjavam. Shod se je končal, ne da bi Zajec mogel nadaljevati in zaključiti svojega govora.

Predsedstvo finančnega ravnateljstva. Na notico pod tem naslovom v petkovi številki našega lista smo dobili iz krogov finančnih konceptnih uradnikov daljše pismo, ki zagovarja dvornega svetnika g. Klimenta. V glavnem poudarja to pismo, da g. dvorni svetnik rad ustreže vsaki prošnji svojih uradnikov, če je le v njegovi moči, da je dosegel za svoje uradnike mnogo izventurnih imenovanj in drugih ugodnosti, da je njegovo postopanje popolnoma nepristransko in da mu tudi v narodnem iziru ni ničesar očitati, nego so se pod njim marsikateri razmere zboljšale v prid slovenskim strankam. Z ozirom na notico, ki je bila v petek priobčena v našem listu pravi to pismo: Od slovenskih konceptnih uradnikov, ki službujejo na deželi, se sedaj nihče ne poteguje, da bi prišel v Ljubljano; pač se govori, da pride baše en Nemec v Ljubljano, ta pa zaradi rodbinskih razmer, ker ima tukaj njegova žena službo.

Volitve v obrtno sodišče. Pri včerajšnji volitvi delojemalcev v obrtno sodišče je prodrla v 1. skupini. Veleobrtni, klerikalna lista (vsled tobačne tovarne); v 2. drugi skupini, mala obrt, socialnodemokratska lista; v tretji in četrti skupini, trgovska obrt in višji nastavljenici pa sta prodrli narodno - napredni listi. Izvoljeni so bili: 1. skupina, prisledniki: Čatar Alojzij, Novak Tomaž, Sagmeister Josip in Križaj Martin, namestnika: Povše Pavel in Novinc Franc, prislednik vslednega sodišča: Karn Josip. 2. skupina, prisledniki: Gašpari Ant., Mrak Franc, Jerančič Karol, Sajovic Ivan in Fale Josip; namestniki: Babnik Andrej, Jenko Josip in Sattler Avg.; prislednik vslednega sodišča: Jezeršek Fran. 3. skupina, prisledniki: Fabiani Pavel, Kugler Davorin, Tigar Josip; namestnika: Hrehorič Fran in Potočnik Anton; prislednik vslednega sodišča: Sekula Josip in 4. skupina, prislednik: Smole Jakob; namestnik: Čergonja Vladislav in prislednik vslednega sodišča: Zirkelbach Ivan.

— »Slovenski klub« ima danes zvečer ob 8. važno odborovo sejo v posebni sobi restavracije pri »Zlatorogu«. Gg. odborniki pozivamo, da se zanesljivo udeležite te seje.

— Koncert »Glasbene Matice«. Poročilo o včerajšnjem koncertu priobčimo jutri, ker nam danes nedostaja prostora.

— Gasilska vest. Dne 16. t. m. je bil za staro gasilsko zvezo vesel praznik. Po odborovi seji je šla deputacija zveznih odbornikov (g. načelnik Jos. Turk in gg. I. Debeljak, M. Petrič, V. Ogorelec, Iv. Rus, Jos. Smole, Fr. Lajovic in Z. Mikuš) h gosposdi cesarskemu svetniku Fr. Doberletu st. in mu izročila diplomu, katero je jako lično izdelal g. c. kl. davčni nadpravitelj A. Ruda. Slavljenca je z jednatimi besedami pozdravil načelnik g. Jos. Turk, na kar se je g. Doberlet toplo zahvalil. Ob enem je g. Doberlet podaril »Jubilejnemu fondu« zveze 100 K.

Umrla je v Spodnji Šiški pri Ljubljani g. Marija Hafner, roj. Ramovš, 47 let stara. P. v m.!

Ženo ustrelil. 28letni posestnik in rudar Anton Tomšič v Zg. Savinji v litijem okraju je ustrelil med domačim prepriom svojo ženo. Zadel jo je v prsa, žena je bila na mestu mrtva. Tomšič je znan pijanec in nasilnež in je bil pod sodno kuratelo. Po umoru je pobežnil. Aretirali so ga v Toplicah in so ga privedli v Litijo.

Poroča. V Kamniku se je včeraj poročil g. dr. Milan Orožen, odvedniški kandidat v Celju, z gđ. Jožico Močnikovo, hčerko bivšega dolgoletnega kamniškega župana g. Močnika. Iskreno čestitamo!

Cestni prepeči. V Dorfarju pri Škofiji Loki so se sprli kmečki fantje. Sporu je sledil pretep na cesti. Poslednik Ivan Zakotnik, ki je hotel

fante pomiriti je dobil vbojilja z nožem v hrbet, dva pa sta dobila več ran po rokah in po prsih. Kot storilca so aretirali dva posestnikova sina in so jih odpeljali v Škofjo Loko.

Ponesrečen postiljon. Postiljonu Ivanu Ulčarju so se splašili na cesti Lesce - Bled konji. Padel je z voza in si zlomil levo nogo.

Albert Bassermann v filmu »Kralj« iz življenja igralca, senzacija tega leta, se bo igrala v Kino »Idealu« od torka do četrta. Snov drame: Igralec malega gledališča zgubi najprej soprogo, potem nad vse ljubljeno hčer, da temu umetniku toliko polja razviti svojo umetnost. V tem filmu je toliko tragičnih prizorov, da pretresejo vsakega do skrajnosti. Predstave trajajo 2 uri ob 3., 5., 7., 9. Zvišane cene za 10 vin.

Ali je to dovoljeno? Na Trebelnem pri Mokronogu životari sirarna, kateri stoji na čelu klerikalni kandidat župnik Hladnik. Vodja te sirarne je Fran Peterlin. Ta prodaja sir, ne samo v hlebih, kakor je predpisano, marveč tudi na drobno in sicer privatnim strankam po 10, 20 in 30 vinarjev. Razumljivo je, da so trgovci s tem močno oškodovani, ker jim dela sirarna s prodajo sira na drobno tako občutno konkurenco, da se jim sploh ne izplača, da bi prodajali sir. Za to bi vprašali c. kr. okrajno glavarstvo v Krškem, ako ima sirarna pravico blago prodajati na drobno ter s tem delati občutno konkurenco trgovcem, ki plačujejo visoke davke? Pa ne da bi za sirarno v Trebelnem za to ne veljali zakoni, ker je njen načelnik fajmošter Hladnik? Pravijo, da sirarna ne stoji na trdnih nogah in da ji vsled tega oblasti gledajo skozi prste. Mi pa pravimo: Vse, kar je prav, ako sirarna ne uspeva, naj pa ustavi svoje delovanje, nedopustno pa je, da se radi nje krši zakon in se jo hoče na umeten in protizakonit način vzdržati na življenju na stroške in v škodo prizadetih trgovcev.

Ponočnjaki so v noči od sobote na nedeljo neke odtrgali brivski znak ter ga obesili nad Kristovo glavo pri glavnih vratih stolne cerkve, kjer je visel še toliko časa jutraj, da je nekdo nanj opozoril cerkvenika, da ga je snel. Hudomušneži so policiji neznani.

Zreli sadovi. V prisilno delavnico v Lankovici na Štajerskem je oblast preselila po Ljubljani splošno znano vlačugo 36letno Jero Pogačnikovo, rodom iz Dovjega, vulgo »Fensteršpringerca« in 31letno Frančiško Čelanovo, rodom iz Postojne, kateri dve sta zadnji čas postale že v splošno nadlego. V tukajšnjo prisilno delavnico so pa oddali 37letnega postopaca Celestina Glanzerja iz Reichenaua pri Celovcu.

Društvena naznanila.

Laško - slovenski krožek naznanja, da se z današnjim dnem, 24. novembrom, zopet prično predavanja, in sicer ob pol osmih zvečer.

Salonski orkester Sokola I. opozarja slavna bratska društva v Ljubljani in na deželi, kakor tudi ostala društva, ki reflektirajo na sodelovanje pri njihovih prireditvah, kakor koncertih, zabavnih večerih, plesih itd., da svoje vloge pošljejo najmanj 14 dni pred prireditvijo, da se lahko o pravem času rešijo obojestranske obveznosti.

Zabavni večer, ki ga je priredilo v soboto zvečer društvo slovenskih trgovskih uslužbencev je izpadel izborni. Bogat spored je nudil številnim gostom raznih slojev raznovrstno zabavo. Po oficijelnih točkah sporeda, pri katerih je posebno ugajala vodiška »Johanca« se je razvil živahen ples, ki je trajal pozno v noč. Društvo in občinstvo je lahko povsem zadovoljno s uspehom tega večera.

Telefonska in brzojavna poročila.

Nemški nacionalci in poslanec Stranski.

Dunaj, 24. novembra. Včeraj so imeli nemški nacionalci pod vodstvom znanega poštnega kontrolorja Pogatschnigga zborovanje, na katerem so manifestirali za nemški državni jezik ter demonstirali proti češkemu poslancu Stranskemu.

Češki deželni proračun. **Praga, 24. nov.** Češki deželni proračun za leto 1914 izkazuje 3 milijone prebitka. En milijon tega prebitka se bo porabil za ojačenje blagajni dva milijona pa bodo fond za okrajne šolske zastoje va podpore učiteljem.

Konec češko-nemških pogajanj. **Praga, 24. nov.** Češki listi poročajo, da se smatrajo češko-nemška pogajanja za končana. Češki narodni

svet bo jutri pakt odobril, nato je treba, da ga odobri še češki deželni zbor. Pakt vsebuje sledeče tri zakonske načrte: 1. uvedba nacionalnega katastra; 2. narodne kurije in 3. poslovi jezik pri mestnih, šolskih in drugih uradih.

Aboliran proces.

Praga, 24. nov. »Narodni Listi« poročajo, da bo proces proti onim 75 ogrskim Rusinom, ki so obtoženi ortodoksne propagande, aboliran. Akte so poslali v cesarjevo kabinetno pisarno.

Gališka volilna reforma.

Dunaj, 24. novembra. Državnozborni klub poljske ljudske stranke je sklenil memorandum na namestnika, v katerem zahteva odstranitev kurije srednjega posestva in priklopitev teh 8 mandatov kmečki kuriji.

Lvov, 24. novembra. V svoji petkovi seji je rusinski narodni svet izjavil, da so Rusini že dosegli skrajno mejo svoje popustljivosti.

Krakov, 24. novembra. Kakor poroča glasilo poljske ljudske stranke, bosta oba šleska poslanca pater Londzin in dr. Mihejda pristopila državnozbornemu klubu poljske ljudske stranke. Tudi grof Lasocki bo najbrže zopet pristopil k stranki.

Lvov, 24. novembra. Od 31 ukrajinskih deželnih poslancev se je zbralo včeraj v Lvovu 26. Že pozno zvečer so sprejeli sledečo resolucijo: Rusinski poslanci konstatirajo, da se vladna volilna reforma ne samo ne ozira na zahteve Rusinov, ki so jih ti predložili dne 25. oktobra, marveč da gre v gotovih točkah v škodo Rusinov celo pod takozvani kompromisni načrt, ki je bil sklenjen meseca marca med Rusini in Poljaki. Vsled tega rusinski klub ne more sprejeti volilnoreformnega načrta vlade, je pa pripravljen sprejeti ta načrt kot podlago za sklicanje gališkega deželnega zbora ter pričakuje, da se bo deželnozborni volilnoreformni odsek oziral na rusinske zahteve.

Lvov, 24. novembra. Dr. Levickij je izjavil namestniku, da so Rusini za sklicanje gališkega deželnega zbora samo, če se restituira kompromisni volilni načrt. Posebno važnost polagajo Rusini na narodnostno sestavo deželnega odbora. Najbrže bodo Rusini v državnem zboru vztrajali pri obstrukciji.

Demonstracije v Trstu.

Trst, 24. novembra. Včeraj se je vršilo veliko zborovanje tržaškega delavstva za princip Trst — Tržačanom. Sprejeta je bila resolucija, ki ostro protestira proti nastavljanju tujih delavcev, ker odjedajo domačinom kruh. Nato se je vršil demonstracijski sprevod. Prišlo je do ljutih spopadov s socialnimi demokrati in Mazinijanci. Spopad s socialnimi demokrati se je izvršil, ker so ti zborovalce dolžili, da so sklicali shod na direkten ukaz vlade. Pri pomniti je treba, da so sklicali shod italijanski delavci-domačini.

Ogrski državni zbor.

Budimpešta, 24. novembra. Danes dopoldne se je vršila seja ogrskega državnega zbora, ki bo baše trajala tako dolgo, da se reši predlog o reformi tiskovnega prava.

Budimpešta, 24. novembra. Vlada je izročila prometni banki 1 milijon 400.000 K, torej znesek, ki ga je ta izdala za igralnice.

Budimpešta, 24. novembra. Jutri naj bi se vršila plenarna seja ogrske delegacije na zahtevo opozicijskih poslancev, da se vrši razprava o nezakonitosti uporabe parlamentarne straže v delegaciji. Vladne stranke se hočejo absentirati, da onemogočijo sejo.

Hrvatska.

Budimpešta, 24. novembra. Iz Zagreba poročajo, da se je baron Skerlec pogajal z Medakovićem in Nikolićem o rešitvi krize. Sedanja pogajanja se bavijo samo z vprašanjem mandatov pri bodočih saborskih volitvah, ker zahteva vlada gotovo število mandatov za sebe. Koalicija stoji na stališču, da mora o ustroju prihodnjega sabora odločiti ljudstvo.

Zagreb, 24. novembra. Med koalicijo in stranko prava je prišlo baše do sporazuma, da se nagodba ne podaljša za 10 let, marveč provizorično samo za eno leto. V vladnih krogih so mnenja, da se bodo vsled tega pojavile nove težkoče, če se bodo sestale regnicolarne deputacije, ker bo vlada težko soglašala s tem, da dobi Hrvatska finančno samostojnost.

Zagreb, 24. novembra. Baron Skerlec je končal svoja pogajanja ter se vrnil v Budimpešto. V terek ga sprejme cesar v avdienci. Najbrže bo Skerlec imenovan takrat za bana.

Budimpešta, 24. novembra. V tukajšnjih krogih pravijo, da hrvatska stvar ne stoji dobro. Koalicija noče skleniti volilnega kompromisa z unionisti kakor to zahteva ogrska vlada. Če se tudi pogajanja razbijejo, bo Skerlec vendar imenovan za bana. Tudi volitve se bodo izvršile. Če bi pa Madžaroni v saboru ne bili dosti močni ali če bi sabor pokazal opozicijske tendence, namerava vlada obnoviti staro stanje.

Francoska in trozeva.

Pariz, 24. novembra. »Journal des débats« pravi z ozirom na Berchtoldov eksposé, da je največja naloga Francoske, da od sedaj naprej trozevi ne da nobenega orožja več v roke. Zlasti mora biti francoski denarni trg trozevi absolutno zaprt.

Ženske — porotnice.

Petrograd, 24. nov. Kadeti so predložili dumi predlog, ki naj prizna ženskam sposobnost za porotništvo.

Angleška in Nemčija.

London, 24. nov. Agleški kaplan v Hamburgu, Langlight je izjavil v nekem govoru na otoku Wight, da je dobil za časa svojega petletnega bivanja v Nemčiji vtisk, da ne bo trajalo več dolgo, ko bo moral priti do odločitve, ali bo imela Angleška ali Nemčija nadvlado na morju. Nemčija potrebuje prosto pot za se, potrebuje kolonije, za kar je treba nadvlade na morju. Neki prijatelj nemškega cesarja mu je baše zagotovil, da je nemški cesar le s težavo preprečil pred 2 leti vojno z Angleško, ali pa bi se mu to še enkrat posrečilo, je zelo dvomljivo.

Razkrinkani zarotniki.

London, 24. nov. Iz Calcutte so prišla poročila, da je odkrila lamonjska policija veliko zaroto proti vladi. Zaroto so povzročili Judje. Glavni vodja zarote je bil Jud Croshankar, katerega so aretirali. Pri njem so našli eksplozivnih tvarin, ki so bile pripravljene za bombe in obsežno korespondenco, ki nepobito dokazuje zaroto in namere zarotnikov.

Dogodki v Mehiki.

Mehika, 24. nov. Kakor poročajo iz Viktorije, se vrše tam strahoviti boji. Vojno ministrstvo izjavlja, da se poveljnik zveznih čet še vedno drži in da so se zadnjih 24 ur neprenehoma vršili boji v mestu.

London, 24. nov. Južno od Juarez je prišlo do krvavega boja med revolucionarji in vladnimi četami. Boja se je udeležilo nad 20000 mož. Izid ni znan. Revolucionarji so z dinamitom razstrelili dva vojaška vlaka. Več vojakov je bilo ubitih. Revolucionarji so se polastili tudi več petrolejskih vrelcev neke ameriške petrolejske kompanije.

London, 24. nov. Iz Mehike poročajo, da je predsednik mehikanskega kongresa izjavil, da je kongres nesklepen, če tudi je bilo navzočih dosti članov. Kongres se je nato odgodil. Nekateri pravijo, da nameravajo kongres razpustiti, kar se zgodi avtomatično, če je trikrat zapored nesklepen.

Dogodki na Balkanu.

Avstro-Ogrska in Srbija.

Dunaj, 24. novembra. Srbski poslanik na Dunajskem dvoru Jovanović je izjavil v nekem intervjuu: O terminu za pričetek trgovinsko-političnih pogajanj med Srbijo in Avstro-Ogrsko še ni definitivnega dogovora. Treba je pred vsem, da se prično pogajanja Srbije s Turčijo in upati je, da ta pogajanja ne bodo trajala tako dolgo, kakor pogajanja med Grško in Turčijo.

V zadevi orijentske železnice nimamo še ničesar konkretnega, iz česar bi se dalo sklepati, na kateri podlagi se bodo vršila pogajanja srbske vlade. V kolikor pride Srbija v poštev, to vprašanje še nikakor ni godno. Srbska vlada je za sedaj imenovala komite, ki mora študirati vprašanje orijentskih železnic. Sele potem bo mogla vlada precizirati svoje stališče v tem vprašanju. Pri tem pride v poštev razmotrivanje o progah te železnice od stare srbske meje do Gumladžine in od Mitrovice do Skoplja. Najbrže bo to vprašanje končno uredila mednarodna finančna komisija v Parizu.

Belgrad, 24. novembra. Te dni bodo v zunanjem ministrstvu končana preddela, na kateri podlagi se lahko prično nova trgovinska pogajanja med Srbijo in Avstro-Ogrsko.

Rekonstrukcija Pašičevega kabineta.

Belgrad, 24. novembra. Prihodnje dni se bo izvršila rekonstrukcija Pašičevega kabineta. Nadomestiti je finančnega ministra Pačuja, justičnega ministra Gjurišića in ministra prosvete Ljubo Jovanovića.

Črna gora.

Cetinje, 24. novembra. Uradni list priobčuje kraljevo proklamacijo o aneksiji novoosvojenih pokrajin. Proklamacija naglašja, da je prišlo v vprašanje meje med Črno goro in Srbijo do popolnega sporazuma. Nova meja proti Srbiji je določena, mejo proti Albaniji bo določila posebna komisija na podlagi londonskih sklepov. Proti Bosni in Hercegovini ostane stara meja. Končno pravi kralj: Dasiravno je morala Črna gora pustiti v interesu evropskega miru svojo staro prestolico Skader, so vendar pridobitve velike in jamčijo boljše bodočnosti dežele.

Albanski prestol.

Petrograd, 24. novembra. Rusija ne bo ugovarjala eventualni kandidaturi princa Wied za albanski prestol.

Pariz, 24. novembra. Baše so se velesile sporazumele, da bo Nemčija ponudila princu Wied albanski prestol. Zasedel ga bo baše o Božiču v Valoni.

Dunaj, 24. novembra. V merodajnih albanskih krogih imajo namen princa Wied takoj po njegovi instalaciji imenovati za kralja, ker baše ne gre, da bi bil manj visok kakor sosedi črnogorski kralj. Ali bo Evropa priznala ta naslov, je še vprašanje, tripelententa gotovo ne.

Odstop bolgarskega carja Ferdinanda.

Dunaj, 24. novembra. Kljub raznim nasprotnim vestem se vzdržuje vest o odstopu bolgarskega carja Ferdinanda, kar je svoj čas že sporočil cesarju v avdienci. Minister Genadijev, ki je bil te dni na Dunaju, je hotel carja Ferdinanda prepričati, da naj poskusi rešiti krizo na Bolgarskem in naj se vrne namudoma na Bolgarsko. Car Ferdinand pa se temu trdovratno protivi, ker je mnenja, da zahteva bolgarski narod najožje zblizanje z Rusijo, česar pa on za svojo osebo ne more odobriti.

Budimpešta, 24. novembra. V tukajšnjih krogih zatrjujejo z vso gotovostjo, da se nahaja bolgarski prestolonaslednik Boris na letovišču Patras na severnem Ogrskem v nekem sanatoriju in da je hudo bolan na živcih.

Sofija, 24. novembra. »Epoha« prinaša vsebino proklamacije carja Ferdinanda, ki jo je sestavil začetkom vojne proti Srbiji. List pravi, da se je car Ferdinand odločil, da se vrne več na Bolgarsko in da se odpove prestolu v prilog svojemu sinu. Po drugih vesteh je prestolonaslednik Boris fiktivno zapustil Sofijo in se odpeljal, ne da bi sporečil kam. Zatrjujejo, da se je odpeljal k svojemu bratu na neki grad pri Varni.

Petrograd, 24. novembra. »Rusko Slovo« pravi, da obstoja med Bolgarsko in Turčijo fiktivna vojna konvencija, tako da mora Turčija v slučaju bolgarsko-grške vojne priti na pomoč s 3 armadnimi zbori. Bolgarska pa odstopi Turčiji v slučaju zmage celo Trakijo. V ruskih krogih zatrjujejo, da je car Ferdinand pri zadnji avdienci obvestil avstrijskega cesarja o tej konvenciji in zaprosil za protektorat avstrijske politike nad to zvezo, nakar je hotel dobiti tudi protektorat Italije. Z ozirom na to, da je Nemčija temu nasprotovala, pa car Ferdinand na Dunaju ni ničesar dosegel.

Berlin, 14. novembra. Diplomatični krogi zatrjujejo, da je položaj carja Ferdinanda bolgarskega silno kritičen. Neverjetno je, da bi se vrnil v Sofijo.

Bolgarska.

Moskva, 24. novembra. »Russkoje Slovo« poroča, da je odstop carja Ferdinanda gotova stvar. Car Ferdinand bolgarski bo izdal z Dunaja proklamacijo na narod. Baše vlada napetost med bolgarskim in dunajskim dvorom, ker se je slednji udal željam nemškega cesarja Viljema v prilog Grški in proti reviziji buhareške pogodbe.

London, 24. novembra. Tu ne verjamejo vestem o krizi na Bolgarskem. Pred vsem je vprašanje, če je car Ferdinand razporejen za nervozno politiko. Posebno naj ga ne moti francosko časopisje. Pogleda naj na Bolgarsko. Tam vlada stremljenje pustiti visoko politiko na strani in pred vsem se regenerirati v notranjem. Se ni prepozno za sporazum. Avstro-Ogrska in Rusija sedaj ne moreta pomagati Bolgarski. Ruski vpliv ne zadostuje, da bi vrge carja Ferdinanda, če zedinili stranke in se vzdržijo več let visoke politike.

Sofija, 24. novembra. V Plevni je govoril ministrski predsednik Radoslavov, da se bo kratkem zgradil most čez Donavo.

Solun, 24. novembra. Bolgarske oblasti so prisilile provizoričnega zastopnika avstrijskega Lloydja v Porto Lagosu, ki je ob enem gerent konzularne agenture, da j mesto zapustil. Prispel je v Solun.

Sofija, 24. novembra. Bolgarska vlada je poslala velesilam cirkularno brzojavko, v kateri se pritožuje proti nasilnostim in grozodejstvom Grkov nad Bolgari, ter označuje postopanje grških oblasti kot navaden umor.

Grki in Bolgari.

Sofija, 24. novembra. Glasom brzojavke prefekta iz Strumnice je obkolila ena grška stotinja pod pretvezo, da hoče iskati orožje, bolgarsko vas Hadžibejlik v okraju Demirhisar ter ustrelila več imenovanih navedenih prebivalcev. Vso vas so Grki popolnoma razdejali. Večina prebivalstva je zbežala v Petrič.

Dunaj, 24. novembra. Iz Soluna poročajo, da je prišlo pri vasi Karlovi pri Dojranu do spopada med grškimi in bolgarskimi mejnimi stražami. Na obeh straneh je bilo več ranjenih.

Grško posojilo.

London, 24. novembra. Grška namerava najeti v Parizu stotomilijonsko posojilo.

Prosveta.

»Oče«. Strindberg nam v tej drami najzornije kaže svoje sovražno mišljenje o ženskah. Mož, ki se zaljubi v ženo, je kakor nesrečna žival, ki jo je zagrabil skopec. Od njenega ženstva in njene lepote je tako omamljen, da ne more stran, ako tu di bi hotel, od njenih samih slabih lastnosti je prisiljen, da jo sovraži v isti sapi do smrti, in tako živi v žrelu skopca, dokler ne pride mrtvoud ali slična sreča v nesreči, ki ga reši ženske in po njej povzročenega trpljenja. Vsaka ostra in definitivna sodba o takem kompleksu najrazličnejših bitij, kakor je ženstvo, je gotovo pretirana, pa bodisi, da je njen oče tak intelekt, kakor je Strindberg, ali še večji. Gotovo je torej, da se v splošnem mnogo in mnogo ljudi ne strinja s temi nazori, ki nam jih razvija Ritmojster v »Očetu«. Drugačna pa je stvar z umetniškega stališča. Kakor hitro ima drama ali pesem ali povest v sebi skrivnost ubranosti in tišnji tajni umetniški čar, ki nas zagrablja in nam oplete dušo, takrat ne mislimo, ne moremo misliti več na to, kaj je po naši življenjski logiki pravilno in kaj ni, katerim nazorom pri-trijujemo mi in katerim ne. Moč umetnosti nas pri pravem mojustru osvaja popolnoma, radi mu vsled nje vse verjamemo, pustimo mu, da nas nese po kraljestvu svoje fantazije, koder hoče, in če nam razvija medtem za nas še tako absurde nazore, mi ne upoštevamo več nas samih, temveč mu brezpogojno in slepo sledimo. In Avgust Strindberg je tak umetnik. Ravno v njegovem očetu je tisti čar ubranosti, delujoč z drznimi in najdrznejšimi kontrasti, tako močan, da nas premami z nitmi svojih skrivnostnih umetniških sil, da nas osvoji in da nas oropa vseh zmožnosti lastnega razglabljanja in preiščevanja. Da, za čas, ko gledamo njegovo divjo tragedijo, gotovo. In ko se spet vrnemo — recimo — v sebe, čutimo v duši viharji vpliv njegove umetnosti, ki se ga ne moremo otestiti, četudi se nemara z avtorjevimi nazori ne strinjamo. — Vpliv Strindbergovega očeta v soboto večer morda ni bil tako velik. Ritmojstra je igral gosp. Borštnik, realistično, s krepkimi, naravnimi akcenti. Videli smo v njem trpina, ki se bori s takim brezčutnim zmajem, kakor je njegova žena Lavra. Vsaka beseda iz njegovih ust je bila živa, prihajajoča iz misleče in trpeče duše. Ostal je z vso močno karakteristiko v svoji vlogi od kraja do konca. Gmpo Lavro, brezčutno, strašno žensko, je igrala gospa Bukškova. Ona je študirala svoj vlogi, znala jo je točno, gibala se je spretno po odru, ali v to zver v ženski podobni, ki naj bo Lavra, se ni mogla uživati. Videlo se je, da ona ni taka, kakršno se kaže. Ona je dobra, čuteča ženska in tako kruto in brezsrčno ravna s svojim možem zato, ker ji je usoda naklonila to zoprno Strindbergovsko žensko vlogo. Gospod Skrbinšek je bil sicer sigurni v kretanjih in besedah, ali ne posebno živ in verjeten. Gospodu Sestu se pozna, da ima ambicijo. Gospodična Gjorgjevičeva je bila iskrena hčerka, gospa Juvanova in gospod Povhe sta se čutila nedomača, pod tujim podnebjem. Režija je bila dobra, obisk slabše vrste.

Burka. V nedeljo zvečer je bila uprizorjena francoska burka »Slasti zakonskega življenja«, ki je prav vesela in dovijpna stvar. Našla je snoči hvaležno občinstvo, ki je z burnim ploskom v dejanjih in pavzah izražalo svoje zadovoljstvo. Igralci so bili dobro razporejeni, zlasti gospodje Skrbinšek, Povhe, Grom, Danilo, Šest so podali najboljšo, vsak v svojem žanru. Gosp. Grom je imel celo priliko, zahvaliti se za lovorjev venec. Dame v »Slasteh zakonskega življenja« niso imele posebne priložnosti, pokazati svojih vrtilin. Ga. Bukškova, gđc. Wintrova, ga. Juvanova so nudile svojo lepšo voljo in temperament. Hiša je bila zelo vesela in primeroma polna. U.

Dramatična šola slovenskega gledališča se prične v ponedeljek, dne 1. decembra, in sicer ob pol 8. zvečer v gledališki dvorani. Kdor se hoče vpisati, se naj zgleda ob dnevi, ko ni predstave, med 6. in 7. uro zvečer v gledališki dvorani (drugo nadstropje). Pouk je brezplačen.

Predstava »Desetega brata« v društvu »Zvezda« na Dunaju. Doveda se, kot bi ta predstava (dne 15. novembra) vshtevala preko enodnevnosti k nejasni še konturam zgodovinskega dogodka za Slovence na Dunaju: po dolgem, dolgem času vsakdanjih, tudi potrebnih zabav, pojav globljega stremjenja, utripi tipičnega Slovenstva na odru v obliki klasičnega pisatelja, kot zrcalo in memento obenem zaverjenim poslušalcem, vse to ožarjeno z energijo novega, tako slovensko - razumnega odbora v društvu, — kdo bi se čudil misli, ki vzplapola v veseljem srcu: to so obrisi bodočih rednih

dramatičnih sezon na Dunaju in duša se vzradosti, predstavljajoča si, kako lije zavednost in ponos v slovenska srca na tujem in kako vračajo le - ta domovini v drugi obliki, kar so od nje prejela! In želeli bi bilo, da se ta za to predvsem sposobni odbor resno poprime te ideje: ni rojena, da ostane na papirju, zlasti v današnjih, za slovensko stvar nad vse resnih časih ne. Pevski zbori so boji kočljiva, nego kulturno pomembna stvar in ne rode plodov, ki bi bili naporem vsaj izdaleka primerni, redne in resne gledališke predstave pa, ki se jim pripajajo eventualno koncerti solistov in kvartetov, so glavna opora zavednosti, in kakor kaže veseli razgled po Sloveniji, pri nas, hvala Bogu, na dnevnem redu. Kar se tiče predstave, je treba izreči, da je njen splošni vtisk bil najboljši, daleko nad tem, kar človek pričakuje od diletantov, deloma na umetniški višini. Predvsem razveseljiva je bila resnost, s katero se je igralo, stremjenje, zatopiti se v značaje in ustvariti tipe, sploh podatki po možnosti najboljši. In to je rodilo pri gledalcih gorko razpoloženje, burno pohvalo in kritiku je le prijetna dolžnost, ponoviti s tega mesta, kar je pred odrom očitovale občinstvo: čast in iskreno priznanje takim uspehom! Izborna se je obnesla režija (gosp. Pirnat), celoto i nposameznosti je preveval umetniški duh in smisel za slovenske značilnosti: gostilniški prizor, kjer je zlasti gosp. tenorist nudil izreden užitek, in svatba na koncu, sta bila kakor topel pozdrav daljne domovine. Gosp. režiser pa je i sam ustvaril najboljši tip predstave, Krjavlja, originalno spojivši lastno individualnost in Jurčičevo zamisel, uspeh, ki ga je treba meriti že z umetniškim merilom, talent, od katerega sme Slovenstvo kaj pričakovati. Umetniške poteze v svoji igri so pokazali tudi Piškav, dobro premišljena figura, ki je potrebovala mračnejšega kolorita v pohištvu v smislu črno prevešenih soban lorda Glenalana v Scottovem angleškem originalu, Dolež, kreacija, polna življenja, deseti brat, dober zlasti v prizoru s Piškavom, treba mu je pa bilo izrazitejši zunanosti. Ljubavni pari na splošno preboječi, odračunati pa se mora kočljivost takih prizorov pri estetsko še nevezgocenem občinstvu. Prijetne svežosti pa je bila čevljari- ca, motila je le pisna slovensčina nje govora. Kakor je v visoki drami že po umetniškem bistvu mogoč le pisni jezik, je v ljudskih prizorih dialekt edino na mestu. Čevljar je v svojo igro z originalno spretnostjo vpletel pikro opazko na občinstvo o odsotnosti inteligence in to je bila zares Ahilova peta tega uspelega večera. Dvorana je bila polna, toda onih, ki bi jim ta predstava bila v prvi vrsti nudila užitek inteligentov — če odštejemo častne izjeme — skoro da ni bilo. Gospodje dostojanstveniki! Morebiti je bilo to izza dogodkov lanskega leta umljivo: toda »Zvezda« je pod novim odborom dobila nov, bolj rečeno, stari nivo, postala je s to predstavo kulturno društvo, čigar omalovaževanje je vočigled kulturnih možnosti, ki se lahko ustvarijo v nje okviru in zlasti vočigled resnemu umetniškemu trudu igralcev, naroden greh, ki bo, upamo, pri prihodnji predstavi »Rokovnjačev« častno popravljen. Vsem, ki so prispevali k uspehu: resno stre-

mečemu odboru in zlasti nje po-zrtvovalnemu predsedniku gosp. Volku, igralkam in igralcem, gosp. konservatoristu Neffatu za njegove čuvstvene glasbene komade v premorih, gre zahvala in odkrito priznanje. — Dragan Šanda.

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
dr. Vladimir Ravnihar, drž. poslanec.
Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Mrzel zrak dohaja pri vdihanju najprej v goltanec in v grlo. Zato ni čuda, da so zlasti boleznii v grlu zelo pogoste. Javljajo se s pokašljevanjem, hripavostjo, ščegetanjem v grlu, zasliženostjo in boleznim požiranjem. K sreči pa imamo doma vedno Fellerjev olajšujoči protikartni zeliščni esenc - fluid z znamko »Elza - fluid« in moremo zato ta zla kmalu odstraniti. Kdor od naših čitatelev ga nima, naj ga hitro naroči 1 tucat franko za 5 K pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elzin trg št. 238, Hrvaško.

Borzna poročila.

Ljubljanska		
„Kreditna banka v Ljubljani“.		
Uradni kurzi dunajske borze 24. novembra 1913.		
Maležbeni papirji.	Denari	Blagovni
4½% majeva renta	81.30	81.50
4½% srebrna renta	84.90	85.10
4½% avstr. krona renta	81.65	81.85
4½% k. o. češke dež. banke	80.65	80.85
4½% k. o. češke dež. banke	84.—	85.—
Srečke.		
Srečke iz 1. 1860 ½	435.—	445.—
„ 1864 ½	690.—	702.—
„ 1868 ½	282.—	292.—
„ 1872 ½	285.—	295.—
„ 1876 ½	245.—	255.—
„ 1880 ½	231.75	241.75
„ 1884 ½	473.—	483.—
„ 1888 ½	473.—	483.—
„ 1892 ½	62.50	66.50
„ 1896 ½	51.50	55.50
„ 1900 ½	31.25	35.25
„ 1904 ½	26.75	30.75
„ 1908 ½	232.—	235.—
Valute.		
Ljubljanske kreditne banke	400.—	405.—
Avstr. kreditnega zavoda	622.—	623.—
Dunajske bančne družbe	511.50	512.50
Južne železnice	105.—	106.—
Državne železnice	694.50	695.50
Alpine-Montan	798.25	799.25
Češke sladkorne družbe	327.—	328.—
Zivnostenske banke	265.25	266.15
Valute.		
Ceklni	11.3950	11.4350
Marki	117.75	118.10
Franki	95.30	95.44
Lie	94.80	95.—
Rublji	253.50	254.50

Slovenci in Slovenke!

Ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda.

Mavrodaphne. Malvazijec
Specialiteto
„ACHAIA“, d. d. za prod. vina.
PATRAS, (Grško)
kot zdravilna in namizna vina nedosežna.
Grška vina (mila, sladka, pitna)
vsi poznavalci posebno cenijo.
Glavna zaloga 4298
Sigm. Winter, Dunaj, III/1.

Lilijskomlečno milo s konjičkom
Bergmanna & Co., Dččin n. L.
ostane prekoslej nedosežno po svojem učinku proti pegam, dalje neupljivo za racionalno negovanje kože in lepote, kar potrjujejo vsak dan prihajajoča priznalna pisma. Dobiva se po 80 h po lekarnah, drogerijah, parfumerijskih trgovinah itd. Istotako se obnaša Bergmanna lilijna krema »Manera« čudovita za ohranitev nežnih damskih rok; v lončkih po 70 vinarjev povsod.

Meteorološko poročilo.
Višina nad morjem 306.2 Srednji zračni tlak 736 mm

nov.	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
22.	2. pop.	743.1	9.7	sr. jz.ah	del oblak
„	9. zv.	743.6	5.4	sl. zah.	jasno
23.	7. zj.	744.2	1.2	sl. sever.	megla
„	2. pop.	742.7	3.5	sl. jz.ah.	megla
„	9. zv.	741.3	1.4	sl. zah.	„
24.	7. zj.	738.9	2.0	sl. svzh.	„

Srednja temperatura sobote 6.1°, norm. 2.1°, nedelje 2.0°, norm. 1.9°. Padavina v 24 urah 0.0 mm in 0.0 mm.

Kavarna vso noč odprta
LEON
Gostilna
Florijanska ulica št. 6.

1914 ADRESAR za Kranjsko

Tozadevna pojasnila daje

Tiskarna Anton Slatnar v Kamniku.

Prodaja stavbnega materiala

okna, vrata, pečl, štedilniki, strešna opeka itd. itd. radi podiranje hiše št. 8. Turjaški trg. Pojasnila na licu mesta in v pisarni R. Smielowski, Rimska cesta šte. 2.

Izredna prilika

za

sijajno trgovsko eksistenco!

Odda se radi zasebnih razmer vpeljana, monopolu slična trgovina pod ugodnimi pogoji.

Obratnega kapitala je treba K 40.000 v gotovini ali v fundiranem denarnem kreditu; dosegljivi letni dobiček do 100 % kapitala.

Obratovanje lahko, vzorno urejeno, sposobno za trgovca vsake stroke, tudi za družabno vodstvo ali za udeležbo banke.

Refektanti, kateri razpolagajo najmanj čez omenjeno obratno glavnico, izvolijo naznaniti svoj osebni naslov (navidezniki izključeni) takoj, najdalje do 1. decembra 1913 na anončno pisarno Rudolf Mosse, Dunaj I, pod šifro: „Monopol, ne zamudite 8882“.

4163

Zahvala.

Za iskazano dobrohotno in tolažilno sočutje povodom bolezni in smrti njih nepozabne soproje, oziroma matere, hčerke, sestre in svakinje, gospe

Danice Kajtez roj. Kavčič

kakor tudi za mnogobrojno častno spremstvo pokojnice na zadnjem potu in za nebrojne podarjene prekrasne vence in cvetlice izrekajo iskreno zahvalo.

Radovljica—Ljubljana, 22. nov. 1913.

Zaljubljeni ostali.

Spretni akviziterji

za inserate, se takoj sprejmejo proti visoki proviziji. Pojasnila daje Miro Kamenšek, Ljubljana, Prule št. 4. od 1.—2. popoldne.

Zlata zapestnica

je bila včeraj izgubljena od nemškega gledališča, dalje v kavarni »Leon« do Zvonarske ulice. Kdor jo je našel, izvoli jo oddati Zvonarska ulica št. 11 proti dobri nagradi. 4169

Sveže prav dobre 4022

jetrne in krvave klobase

vsak torek in petek.

Vedno fino praško blago, kakor šunke, razne salame, hrenovke, prekajeno meso in kranjske klobase priporoča

Jan Chalupnik, prekalalec, Stari trg šte. 19, Ljubljana.

Blagajničarka

izurjena v kavarniški stroki.

se takoj sprejme.

Pismene ponudbe na

„Kavarna Central“, Ljubljana.

Postrežba točna! Cene solidne!

Prva največja

domača in eksportna trrdka!

Zalagatelj c. kr. armada, vojna mornarica, domobrancev itd

Glavni zastopnik največjih tovarn ur v Sviči.

Priznana najboljša

švicarske ure, Schaffhausen ure, Omega ure itd. Najbogatejša zaloga brilantnih in drugih prstanov, uhanov, verizic, zapestnic itd. Namizno orodje. — Krasni nastavki iz srebra itd. itd.

== Najnovejši cenik brezplačno. ==

Kavarna „Central“.

Vsak večer

KONCERT

elitnega damskega orkestra.

Vso noč odprto! Vstop prost!

Prednaznanilo.

Z dnem 1. decembra zopetni nastop priljubljenega

„Original The Weining's Ensemble“.

Večeri smeha.

Modna trgovina

v Ljubljani

Stritarjeva ulica št. 7.

Solidno blago. Nizke cene. Vzorci poštne prosto.

ANTON SCHUSTER**:: Konfekcija ::****za dame in deklice**

bluze, modno blago, sukno, platno, garniture, preproge, šerpe, rute, plati.

Opozorilo!Naznanjam, da stanujem še vedno
Krakovska ul. št. 27.

in se priporočam cenjenim damam.

Marija Učak,
krojačica.**Mesarji in peki!**

Zaradi bolezni in družinskih razmer se na Javorniku pri tovarni proti zelo nizki mesečni najemni takoj odda v najem

pekarija in mesarijaPisma naravnost name. Treba je majhne kavcije okoli 200 K. **Lorenc Pristave, Javornik, Gorenjsko.****Sladin je znamka za Sladni čaj!**

Doktor pl. Trnkóczy-ja Sladni čaj je praznir vseh sladnih izdelkov in da kri, moč, zdravje.

Za dojenčke je Sladin kot redilno sredstvo varuh otrok. Za vsacega bolnika izvir zdravja.

Da odraslim bolnim kakor zdravim okusen, redilni zdravilni zajtrk. Poraba Sladina prihrani v gospodinjstvu 50% na denarju, 2/3 na mleku, polovico na sladkorju. Vse te koristi potrjujejo vsakdanja zopetna naročila. 1/4 kg za 60 vin. se dobi tudi pri trgovcih. Po pošti 5 zavojev 4 krone franko.

Glavne zaloge so v lekarnah TRNKOCZY: na Dunaju Josefstädterstrasse 25, Radetzkyplatz 4, Schönbrunnerstrasse 109, v Gradcu Sackstrasse 4, v Ljubljani lekarna Trnkóczy, zraven rotoža.

Žena lastnika te lekarne je zgojila svojih 8 zdravih otrok s Sladinom.

Moderna damska konfekcija

kakor plašči, kostumi, hišne halje, vrhinja krila v krasni izbiri po zelo solidnih cenah

:: v modni in športni trgovini ::**P. MAGDIČ, LJUBLJANA**

nasproti glavne pošte

nasproti glavne pošte

TRGOVČEVA IN POSEST-
NIKOVA VDOVA**JOSIPINA ČUDEN**VLJUDNO NAZNANJA, DA SE JE
POPOČIL VČERAJ NJEN SIN
FRANJO Z GOSPICO DRAGO
JUVANČEVO.

LJUBLJANA, dne 24. listopada 1913.

4167

C. KR. OKRAJNI TAJNIK

FRANC A. JUVANECIN NJEGOVA SOPROGA IVANKA
VLJUDNO NAZNANJATA, DA SE
JE POROČILA VČERAJ NJUNA
HČERKA DRAGA S TRGOVCEM
Z URAMI, ZLATNINO I. T. D.
FRANJOM ČUDEN.

LJUBLJANA, dne 24. listopada 1913.

Pošteno, pridno

prodajalkosprejme za takojšnji nastop v trgovino
z mešanim blagom**Leopold Knez, trgovec v St. Jurju**
pod Kumom. 4129

Večja češka tvornica sprejme mladega

korepondenta

za slov. in nemško korespondenco in

mladega uradnikaizvežbanega v izvršilnih zadevah. Po-
polno znanje slovenščine in nemščine
v govoru in pisavi ter stenografije
pogoj. Nastop 1. prosinca 1914, plača
po dogovoru. Dober Sokol telovadec
ima prednost. Ponudbe s curriculum
vitae in zahtevo plače na upravnštvu
»Slovenskega Naroda« pod »Dva
mlada uradnika« do 2. grudnia t. l.**Najsolidnejši vir**40 m dobrih ostankov za obleke K 18—
40 m izvrstnih ostankov zim. blaga „ 20—
30 m ostankov mod. blaga za obleke „ 18—
6 parov velikih rjuh „ 10—
100 kom. prima žepnih robcev „ 13—
tucat dobrih brisač „ 2-90
tucat prav težkih brisač „ 4-80
10 toplih zimskih rut „ 5—

Adolf Zucker, Plzenj št. 504 (Česko).

Razpošiljam samo po povzetju. Neuga-
jajoče vzamem vsak čas nazaj. Vzorci
se ne razpošiljajo. Najboljši dobavitelj
za trgovce, krošnjarje in sejmarje.**DRUŽBA „P. WERNIG“ BOROVLJE, KOROŠKO.****LOVSKE PUŠKE.
STRELJIVO. PO-
PRAVILA. REVOL-
VERJI. ITD. ITD.
„ CENIK 1913. „****Notarski kandidat**s substitucijko pravico in večletno prakso
išče službe.Vstop 1. februarja 1914. Ponudbe na
upravnštvu »Slovenskega Naroda«.
4139**Proda se lesena šupa**še v dobrem stanju, 13 m dolga in 5-40 m široka. Več se izve pri stavbni
tvrdki **Ivan Ogrin, Grubarjevo nabrežje št. 8.****kocke
za gove-
jo juho**

so kocke poznavatelja. Izdeluje jih edino le

Liebig-ovadružba največja izdelovateljica mesnih izvlečkov
na svetu, in dajejo po svoji sestavi iz najbolj-
šega mesnega izvlečka pravo govejo juho.

„Zdravnik želodca“ je najboljši liker za želodec.

„Zdravnik želodca“ je najboljši liker za želodec.

Kolesarji, zahtevajtev lastnem interesu nemudoma brezplačno in pošt-
nine prosto prvi slovenski pravkar izšli**bogato ilustrovani cenik 1913****za kolesa in posamezne dele.**Poglejte ga pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših
trgovinah in uvideli boste, da vodimo prvovrstno
blago po najnižjih, brezkonkurenčnih cenah.**Karel Camernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta 9-12,**
špecialna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli, mehanična delavnica in garaža.**Jadranska banka filijalka v Ljubljani**

Centrala v Trstu. Filijalka v Dubrovniku, Kotoru, Metkoviću, Opatiji, Splitu, Šibeniku, Zadru.

:: Živahna zveza z Ameriko. ::**Delniška glavnica K 8.000.000.**

Nakazila v Ameriko in akreditivi.

Kupuje in prodaja vrednostne papirje
(rente, zastavna pisma, delnice, srečke
itd.) — **Valute in devize.** — **Promese**
k vsem žrebanjem.**Sprejema vloge na hranilne knjižice**
ter na žiro in tekoči račun.

Obrestovanje od dne vložitve do dne dviga.

Rentni davek plača banka iz svojega.**Eskomptira: menice, devize in fakture.**— **Zavarovanje vredn. papirjev proti****kurzni izgubi.** — **Revizija žrebanja**srečk brezplačno. — **Rembours-krediti.**
— **Borzna naročila.** — **Inkaso.**